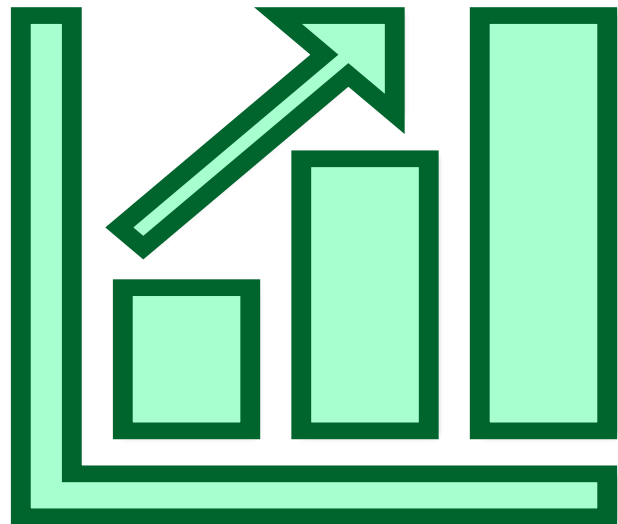
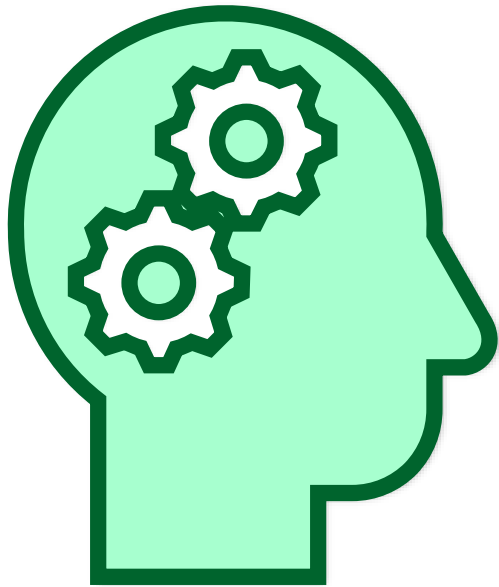

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

**КАМ'ЯНОПОТОКІВСЬКА
ГРОМАДА**

Соціально-економічний аналіз

Розташування

Кам'янопотоківська сільська територіальна громада

Створена : **жовтень 2020 року**

Кількість рад, що об'єдналися: **2**

Площа територіальної громади: **239,0 км²**

Чисельність населення громади: **13548 ос.**

КОАТУУ: **5322481700**

Офіційний сайт: <https://kampot-rad.gov.ua/>

Склад територіальної громади:

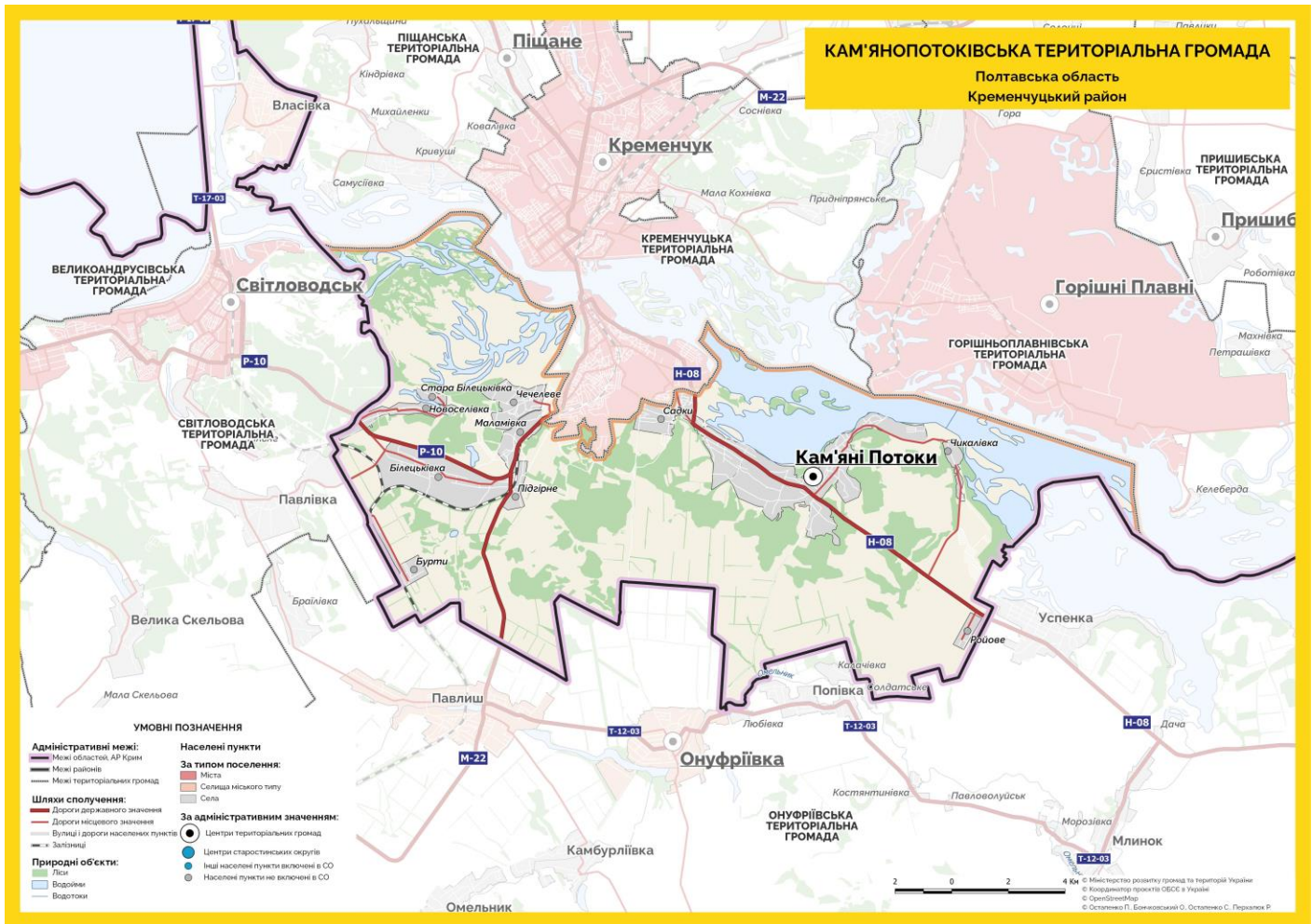
Центр громади – село Кам'яні Потоки

Села: Білецьківка, Бурти, Маламівка, Новоселівка, Підгірне, Ройове, Садки, Стара Білецьківка, Чечелеве, Чикалівка

Кам'янопотоківська сільська територіальна громада утворена у жовтні 2020 року шляхом об'єднання 2 сільських рад: Кам'янопотоківської та Білецьківської. До складу громади увійшли 11 населених пунктів. Центром громади є село Кам'яні Потоки, яке знаходиться на відстані 126 км від обласного центру м. Полтави. Громада розташована на південному заході Полтавської області у Кременчуцькому районі на межі з Кіровоградською областю. Межує з Кременчуцькою, Горішньоплавнінською, Піщанською громадами Полтавської області, Світловодською та Онуфріївською громадами Кіровоградської області.

Загальна площа громади становить близько 239,0 км², щільність населення 46,3 особи на км², що майже не відрізняється від середньообласного рівня. Територія громади компактна.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Основними автошляхами на території громади є М-22 (міжнародного значення) на ділянці “Павлиш - Кременчук”, Н-08 (національного значення) на ділянці “Кременчук - Дніпро”, Р-10 (Новоселівка, Білецьківка, Маламівка). Через територію громади проходять гілки залізниці в межах ділянок “Світловодськ - Павлиш”, “Світловодськ - Кременчук”, “Павлиш - Кременчук” та є наступні залізничні станції та платформи: Бурти, Білецьківка, 3 км, 270 км, Маланівка. Часова доступність від центру громади до Кременчука становить 18 хв (14 км), Полтави – 2 год. (126 км).

Часова транспортна доступність п'яти населених пунктів громади до її центру (с. Кам'яні Потокі) дорогами з твердим покриттям не перевищує 20 хв, трьох (Підгірне, Білецьківка, Новоселівка) – становить між 20 і 30 хв, а двох (Стара Білецьківка і Бурти, де проживає майже 4% населення громади) – є незадовільною з точки зору доступності до важливих послуг (швидка медична допомога, пожежна охорона тощо) і перевищує 30 хв.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Чисельність населення та просторово-транспортна доступність (центр ОТГ – сільські населені пункти) дорогами з твердим покриттям

<i>Населений пункт</i>	<i>Чисельність населення, чол.</i>	<i>Транспортна доступність, км</i>	<i>Транспортна доступність, хв</i>
Кам'яні Потоки	4041	0	0
Садки	3412	4,7	5
Ройове	219	9,1	11
Чикалівка	240	8,1	12
Маламівка	322	14,3	19
Чечелеве	1882	13,6	19
Підгірне	155	15,8	22
Білецьківка	1972	17,7	24
Новоселівка	785	22	28
Стара Білецьківка	238	27,4	31
Бурти	282	26,4	36

Послуги мобільного зв'язку та доступу до бездротового інтернету надають всі основні оператори – Київстар, Vodafone Україна, Lifecell, – проте не у всіх якості покриття та швидкість передачі даних є високою та стабільною на всій території громади.

Природні ресурси

Основними природними ресурсами є земельні, водні, лісові ресурси, надра (корисні копалини), ґрунти (як частина земельних ресурсів, що використовуються у сільському господарстві), екологічні, клімат.

Площа земель громади становить 23,48 тис га, з яких 3,18 тис. га – площа населених пунктів.

Приблизно 70% території громади (16,5 тис. га) – у комунальній власності, тобто є активом, яким можна розпоряджатися. З них три чверті, або 12,3 тис. га – сільськогосподарські землі, з яких, у свою чергу лише дуже незначна частина – 8,5% (трохи більше 1 тис. га) зараз знаходиться в користуванні орендарів.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Біля всіх населених пунктів є землі для сінокосіння та випасання худоби (1,8 тис. га, або 7,8% території), що є базою для розвитку тваринництва у господарствах населення. У приватній власності громадян – 6,9 тис. га, що становить більше 29% території громади.

Лісові, водні ресурси, надра

Залісненість території громади є досить високою – 26,7% від усієї території, тобто обліковий лісовий фонд становить 6,2 тис. га. Проте державні відкриті реєстри (Лісовий кадастр) не відображають даних про ліси на території громади. За даними ж супутникового моніторингу, на території громади є майже 8 тис. га площ, які ідентифікуються, як лісовкриті, або близькі до них за характеристиками.

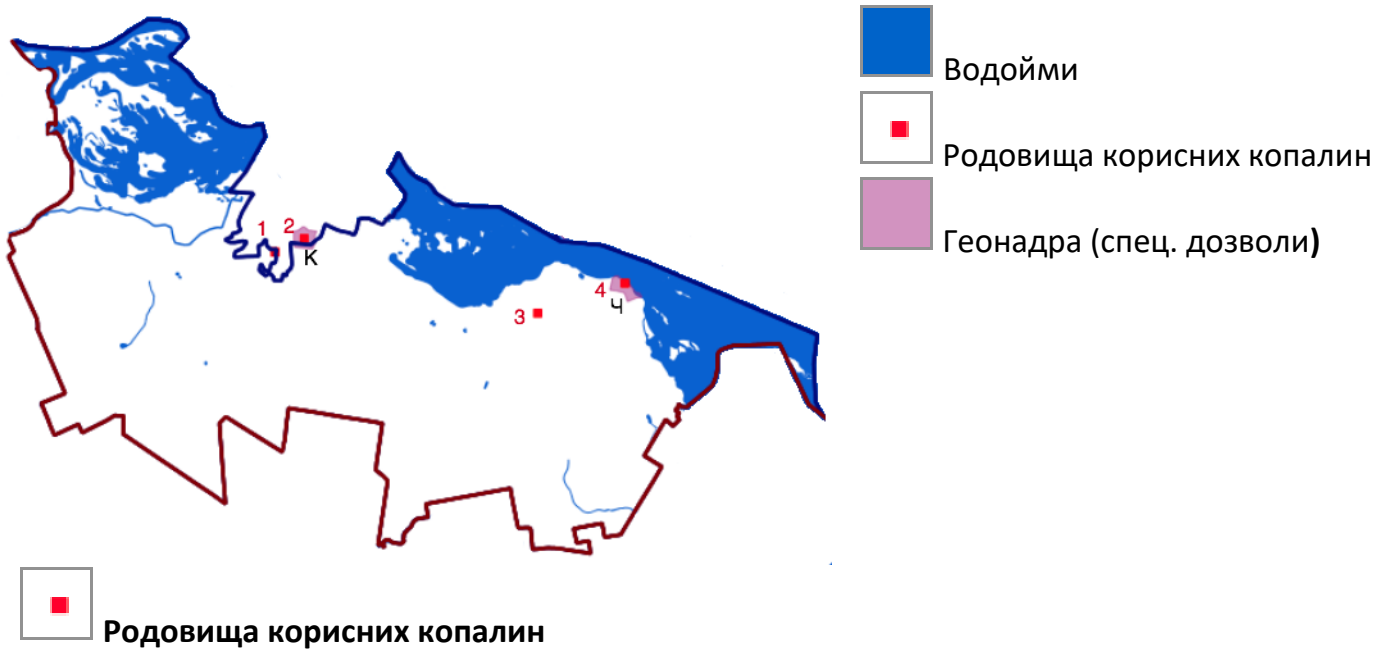
Групи лісовкритих площ за даними дистанційного зондування території Терпіннівської ТГ

<i>Група</i>	<i>Площа, га</i>
Широколистяні ліси щільні	1748,3984
Широколистяні ліси	131,8688
Некласифіковані ліси щільні	234,1808
Некласифіковані ліси	2669,5312
Змішані ліси щільні	1415,4784
Змішані ліси	1160,5104
Вічнозелені хвойні ліси щільні	568,4
Вічнозелені хвойні ліси	28,2576
ВСЬОГО	7956,6256

Водні ресурси громади представлені акваторією Дніпра та його правими притоками, а також штучними водоймами. Водний фонд становить більше 3,1 тис. га, або 13,5% території.

Основними корисними копалинами на території громади є суглинок, граніти, мігматит. Спецдозволи на розробку гранітних родовищ мають АТ “Укрзалізниця” та ТОВ “Придніпровський гранітний кар’єр”. Одне з гранітних родовищ (Кам’янопотоківське) не розробляється.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Код на карті	Об'єкт обліку (родовище)	Ступінь промислового освоєння	Корисна копалина	Галузь застосування
1	Крюківське	Родовища, що розробляються	Суглинок	Сировина цегельно-черепична
2	Крюківське	Родовища, що розробляються	Граніт	Камінь будівельний
3	Кам'янопотоківське	Родовища, що не розробляються	Граніт	Камінь будівельний
4	Чикалівське	Родовища, що розробляються	Мігматит	Неметалічні корисні копалини

 Геонадра (спец. дозволи)

Код на карті	Об'єкт обліку	Корисна копалина	Галузь застосування	Дата видачі та кінець дії спецдозволу	Надро-користувач	Вид користування
К	Реєстр. номер 4741; Родовище Крюківське	Граніт	Сировина для будового каменю та щебеню	22-10-2008 та кінець дії спецдозволу 26-06-2037 29 років	АТ "Українська залізниця"	Видобування

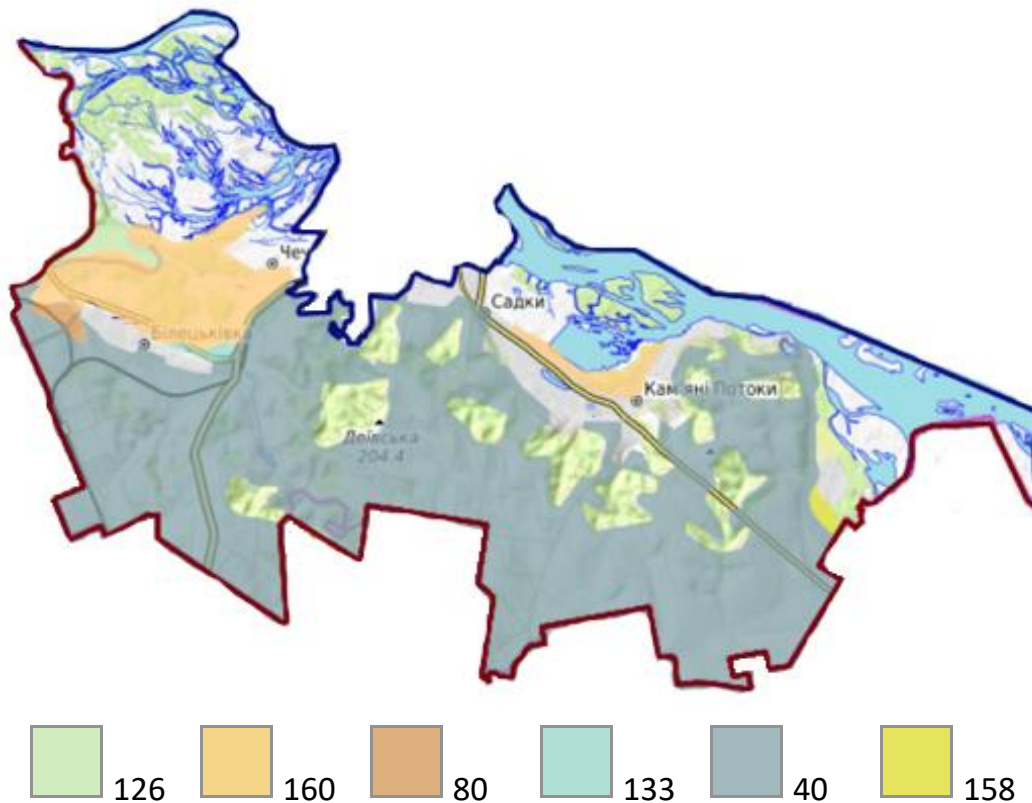
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Ч	Реєстр. Номер 4511; Родовище Чикалівське	Граніт	Сировина для бутового каменю та щебеню	27-11-2007 27-11-2027 20 років	ТОВ “Придніпровський гранітний кар’єр”	Видобування
---	--	--------	--	--------------------------------------	--	-------------

Ґрунти

Найрозповсюдженішими агровиробничими групами ґрунтів є: чорноземи глибокі малогумусні (група 40), піски слабозадерновані слабогумусні і негумусовані ґрунти (група 160). Також є невеликі масиви лучних поверхнево-середньо- і сильносолонцюватих ґрунтів (група 126) та чорноземних глинисто-піщаних і супіщаних ґрунтів (група 80) в західній частині громади, болотних ґрунтів (група 133) – у центральньо-західній, і дерново розвинених глинисто-піщаних ґрунтів (група 158) – у східній.

Основні групи ґрунтів на території Кам’янопотоківської ТГ

Комбінація територіально-просторових характеристик та наявних природних ресурсів є основою **агро-природного потенціалу**.

За природно-сільськогосподарським (ПСГ) зонуванням територія Кам’янопотоківської ТГ належить до Лісостепової зони, Лісостепової Лівобережної провінції, Середньо-Дніпровсько-

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Сеймського округу, Правобережного ПСГ району. Таке розташування зумовлює відповідну продуктивність сільськогосподарських угідь.

Узагальнені економічні характеристики сільськогосподарських угідь Правобережного ПСГ району, до якого належить територія Кам'янопотоківської ТГ

	Кап. рентний дохід, грн/га
Рілля	19329,87
Багаторічні насадження	24239,51
Сіножаті	2415,68
Пасовища	2921,39

За рівнем капіталізованого рентного доходу (рілля) ПСГ район, до якого належить територія Кам'янопотоківської ТГ, знаходиться на 150 місці з 200 ПСГ районів на території України (середнє значення становить 25509 грн/га).

Більш повна реалізація доволі високого агроприродного потенціалу, зокрема в частині підвищення рівня економічної віддачі від сільськогосподарських угідь на території громади вимагає застосування відповідної агротехніки та сталих сільськогосподарських практик.

Кліматичні умови та зміни клімату

Клімат належить до важливих факторів, від яких залежить соціо-економічний розвиток громади. Клімат на території Кам'янопотоківської громади помірно-континентальний, помірно теплий. Зима доволі м'яка з частими відлигами, а літо спекотне. Середньорічні температури: літня (липень) +21...+22 °С, зимова (січень) -2...-4 °С. Середньорічний рівень опадів коливається в межах 450-530 мм.

За останнє десятиліття кліматичні умови на території громади змінилися, що характерно для всієї Центральної України: збільшилась тривалість посушливого періоду, підвищилась частота і тривалість несприятливих гідрометеорологічних явищ (злив, шквалів тощо), посилилась тривалість періодів теплового стресу (з екстремальними температурами).

У середньостроковій перспективі (2031-2050 рр.) згідно узагальнених оцінок результатів основних регіональних кліматичних моделей, розроблених провідними вітчизняними і

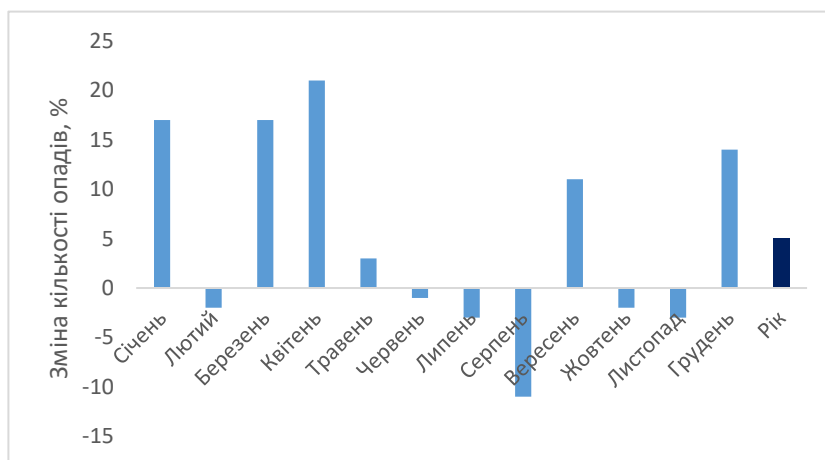
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

зарубіжними науково-дослідними установами, зберігатиметься загальна тенденція до підвищення як середньорічних, так і середньомісячних значень температури повітря.

Найбільше підвищення температури повітря прогнозується у зимовий період, хоча в літній та осінній періоди також очікується істотне зростання температурних показників (близько 1,5 °C). Якщо зниження низьких температур у зимовий період може мати в більшій мірі позитивні наслідки, то зростання

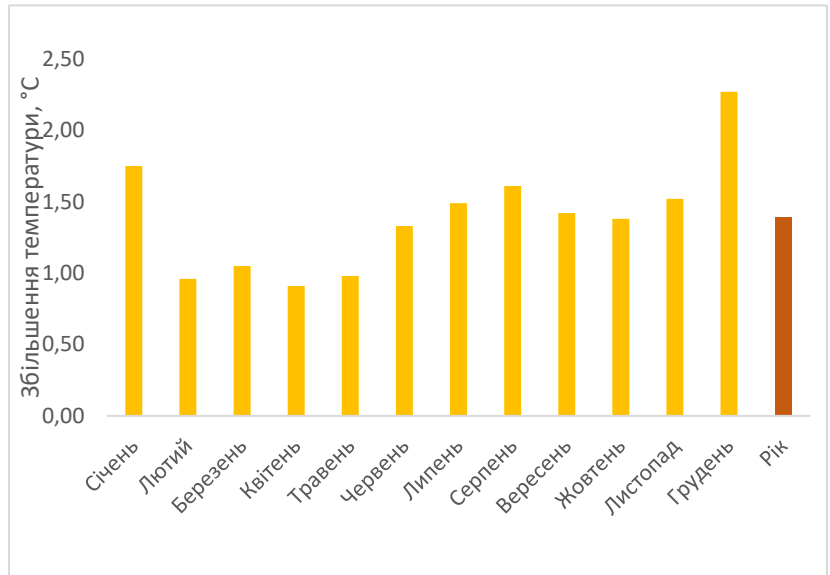
в літній період створює суттєві виклики, особливо на фоні скорочення рівня опадів в літні та осінні місяці. Це може спричинити погіршення доступності вологи для ведення сільськогосподарської діяльності, а також подальшого зниження рівня ґрунтових вод й відповідно браку питної води, особливо в літньо-осінній сезон.

Прогноз змін середніх місячних та річних сум опадів у 2031-2050 рр. порівняно з 1991-2010 рр., %

домогосподарств, загально системною складовою. Оцінка здійснювалась на основі бальної оцінки (від 0 до 3 балів) методом анкетування двох груп респондентів: (1) представників громад й (2) науковців та експертів у сфері зміни клімату. Анкета містить 21 індикатор, що характеризують вразливість громади до зміни ключових погодно-кліматичних факторів: несприятливих гідрометеорологічних явищ, зменшення кількості та якості питної води,

Прогноз змін середніх місячних температур повітря у 2031-2050 рр. порівняно з 1991-2010 рр., °C

Для розуміння ступеня впливу й чутливості громади до зміни клімату була проведена комплексна оцінка вразливості.

Вразливість до кліматичних змін

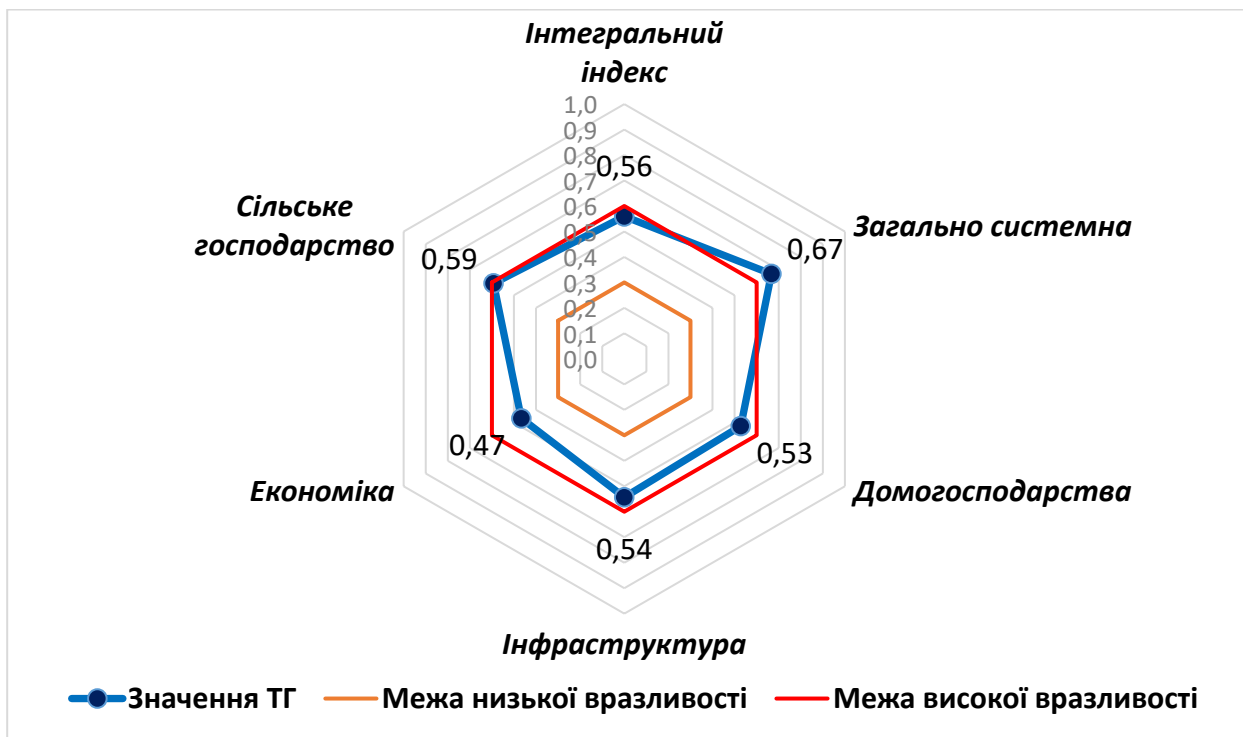
Оцінка вразливості до зміни клімату здійснювалась за 5-ма основними складовими соціо-економічної системи громади, а саме: економіки, сільського господарства, інфраструктури,

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

підвищення температури та теплового стресу. Вразливість складової соціо-економічної системи громади прийнята як висока, якщо сума балів перевищує 60% від максимально можливого рівня. Відповідно помірний рівень вразливості – коли сума балів знаходиться в межах 30-60%. Розраховані значення за кожною складовою соціо-економічної системи зведено до інтегрального індексу, що описує загальну вразливість громади до зміни клімату. Значення інтегрального індексу та його складових варіюють від 0 до 1 бала: чим ближче до 1, тим вищий рівень вразливості.

Оцінений інтегральний індекс вразливості Кам'янопотоківської громади становить 0,56 бала, тобто відповідає помірному рівню вразливості, але дуже близький до граничного значення високої вразливості (0,6 бала). При цьому загально системна вразливість має високий рівень, що свідчить про високі ризики в умовах майбутніх змін клімату (рис. 3). Це обумовлено чутливістю до зростання температури повітря, але частково компенсується достатньо збалансованою структурою землекористування в громаді (високою часткою лісовкритих територій та територій з постійним рослинним покривом, помірною розораністю сільськогосподарських земель).

Вразливість громади до зміни клімату

У громаді активно використовується наявний аграрний потенціал. Проте сільське господарство є досить вразливим до змін клімату, що підтверджено практичними оцінками (0,59 бала). Значна частина сільськогосподарських земель знаходиться в обробітку

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

агрохолдингів з комерційно орієнтованим й обмеженим портфелем сільськогосподарських культур (кукурудза, соя). Вказані культури можуть зазнати негативного впливу змін клімату наприкінці другого десятиліття, що вимагатиме від господарюючих на території громади господарств впровадження адаптаційних заходів ринкового (вибір економічно більш привабливих культур, якими найімовірніше будуть пшениця, ріпак, соняшник), агрономічного (використання нових посухостійких сортів та використання вологозберігаючих технологій) та організаційного (диверсифікація діяльності) характеру. Проте громада має достатні можливості для адаптації, що обумовлено збереженням значних площ під пасовищами, сінокосами та лісом. Це посилює природні можливості для нівелювання частини негативного впливу змін клімату.

В секторі домогосподарств помірний рівень вразливості (0,53 бала) обумовлений залежністю від змін у доступності водних ресурсів, чутливості їх аграрної діяльності до поширення шкідників і хвороб, але дещо нівелюється стабільними джерелами доходів, отримуваних в неаграрній сфері економіки.

Інфраструктура теж належить до чутливих до змін клімату складових соціо-економічної системи громади. Це пов'язано, головним чином, з ризиками, що можуть мати місце у сфері поводження з побутовими відходами в умовах дії несприятливих погодно-кліматичних чинників. Відповідно щоб знизити вразливість мають бути запровадженні, в першу чергу, заходи щодо упорядкування несанкціонованих звалищ та зменшення скидів забруднених вод.

Екологія

Антропогенно-господарський вплив на довкілля

Стан навколишнього середовища на території Кам'янопотоківської територіальної громади характеризується значним впливом господарської діяльності на довкілля. Інтегральний індекс антропогенного (господарського) навантаження на довкілля (68 за 100-бальною шкалою) знаходиться приблизно на межі між третім і четвертим (найкритичнішим) квартильними рівнями, що означає істотний або дуже значний за деякими напрямками вплив.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Інтегральний індекс антропогенного (господарського) навантаження на довкілля

Високий рівень негативного антропогенного впливу на довкілля пов'язаний з рядом факторів, серед яких наступні.

Забруднені стічні води з території громади потрапляють в акваторію Дніпра. Наявні два пункти заправки транспорту.

На території є два неорганізовані звалища сміття. Хоча організацію збирання, вивезення, складування та захоронення побутових відходів здійснюють два комунальні підприємства – “Білецьківське” та “Кам’янське”, у громаді відсутня документація щодо схем збирання та вивезення ТПВ. Організовані майданчики для збирання твердих побутових відходів відсутні у всіх населених пунктах громади.

Протягом останніх десяти років спостерігається дуже відчутне погіршення якості води у джерелах водозабору для водопостачання, а також дуже значне зниження рівня води у поверхневих водоймах, криницях, свердловинах.

На території громади мають місце непоодинокі випадки розорювання землекористувачами територій із природоохоронним статусом або таких, щодо господарювання на яких існують певні агротехнічні вимоги (крутосхили, прибережні смуги тощо). Внаслідок такої практики суб'єктів землекористування спостерігається пришвидшення ерозії ґрунтів на цих ділянках та мають місце інші негативні наслідки для довкілля.

Додатковий негативний екологічний вплив мають Кременчуцьке міське сміттєзвалище “Деївське”, частина якого розташована на території громади (10 га), звалище промислових відходів Кременчуцького сталеливарного заводу (12,7 га), звалище промислових відходів Кременчуцької металургійної компанії (8,84 га), а також діяльність ТОВ “Придніпровський гранітний кар'єр” (47,35 га) та Крюківське кар'єроуправління (9,77 га).

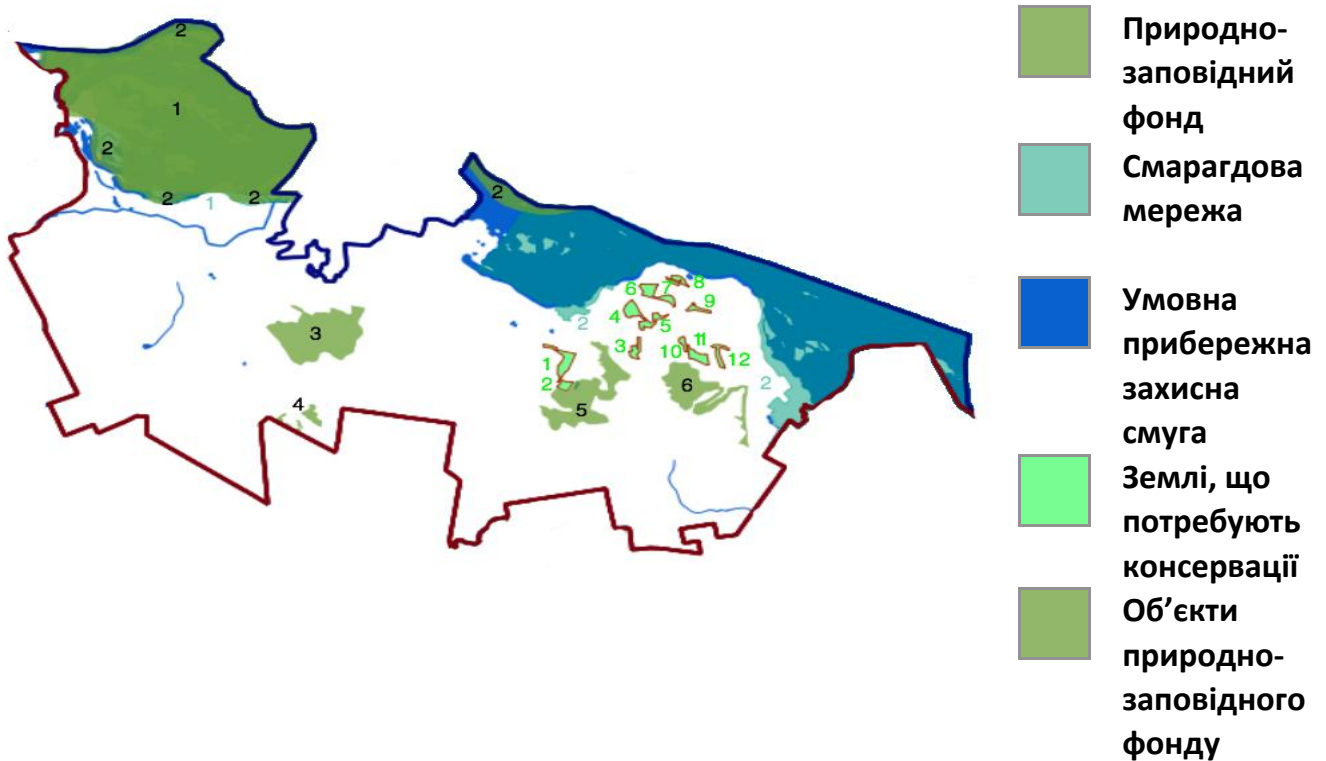
Природоохоронні території та потреба в природоохоронних заходах

В межах Кам'янопотоківської ТГ знаходиться ряд природоохоронних об'єктів природо-заповідного фонду та Смарагдової мережі. Природно-заповідний фонд представлений об'єктами загальнодержавного та місцевого значення. У заказнику загальнодержавного значення “Білецьківські плавні” збережено унікальні ділянки природної заплави Дніпра, аналоги яким відсутні. На території регіонального ландшафтного парку “Кременчуцькі плавні” охороняються лісові, лучні, водні та прибережно-водні природні комплекси з різноманітним рослинним та тваринним світом, багато видів якого є рідкісними і занесені у міжнародні та вітчизняні охоронні реєстри. У заказнику “Майголове” особливо цінними є та охороняються

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

лісові масиви на схилах балки, угруповання лікарських трав, у заказнику “Балка Широка” – цінні ландшафти та місце зростання мигдалю низького, в заказнику “Довгораківський” – цінні ландшафти та рослинні угруповання, в заповідному урочищі “Келебердянське” – цінні лісостепові природні комплекси з рідкісними степовими рослинами.

Природоохоронні території та такі, що потребують охорони

Код на карті	Назва	Значення	Категорія	Тип	Площа, га
1	“Білецьківські плавні”	Загально-державне	Заказник	Ландшафтний	2980
2	“Кременчуцькі плавні”	Місцеве	Регіональний ландшафтний парк	Ландшафтний	5080
3	“Балка Широка”	Місцеве	Заказник	Ландшафтний	383
4	“Майгорове”	Місцеве	Заказник	Ландшафтний	35
5	“Довгораківський”	Місцеве	Заказник	Ботанічний	278
6	“Келебердянське”	Місцеве	Заповідне урочище		211

Землекористувачами об'єктів природно-заповідного фонду є Кам'янопотоківська сільська рада (об'єкт 1), Кременчуцька міська рада (об'єкт 2), ДП “Кременчуцький лісгосп” (об'єкти 1, 2,

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

3), ДП “Онуфріївський ЛГ” (об’єкт 4), ДП “Диканське дослідне лісомисливське господарство” (об’єкти 5, 6).

Смарагдова мережа включає території Особливого Природоохоронного Інтересу, та проектується за аналогічними принципами, що й мережа “Натура 2000” в державах ЄС.

Об’єкти Смарагдової мережі

Назва території	Площа, га	Кількість видів птахів	Кількість інших видів	Кількість типів природних оселищ
1.Kremenchutski Plavni Regional Landscape Park	5098	23	15	19
2.Dniprodzerzhynske Reservoir	54004	20	15	22

Територія “Kremenchutski Plavni Regional Landscape Park” належить до об’єктів Смарагдової мережі континентального біогеографічного регіону, а “Dniprodzerzhynske Reservoir” – до континентального степового.

Землі, що потребують консервації – це ділянки деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров’я. В межах Кам’янопотоківської громади є такі ділянки загальною площею майже 180 га.

Землі, що потребують консервації

Код на карті	Тип	Площа, га
1	Малопродуктивні	31,2331
2	Малопродуктивні	10,746
3	Малопродуктивні	12,4881
4	Малопродуктивні	30,785
5	Малопродуктивні	6,0473
6	Малопродуктивні	27,3684
7	Малопродуктивні	3,8425
8	Малопродуктивні	8,5127
9	Малопродуктивні	9,0231
10	Малопродуктивні	6,8562
11	Малопродуктивні	19,0881

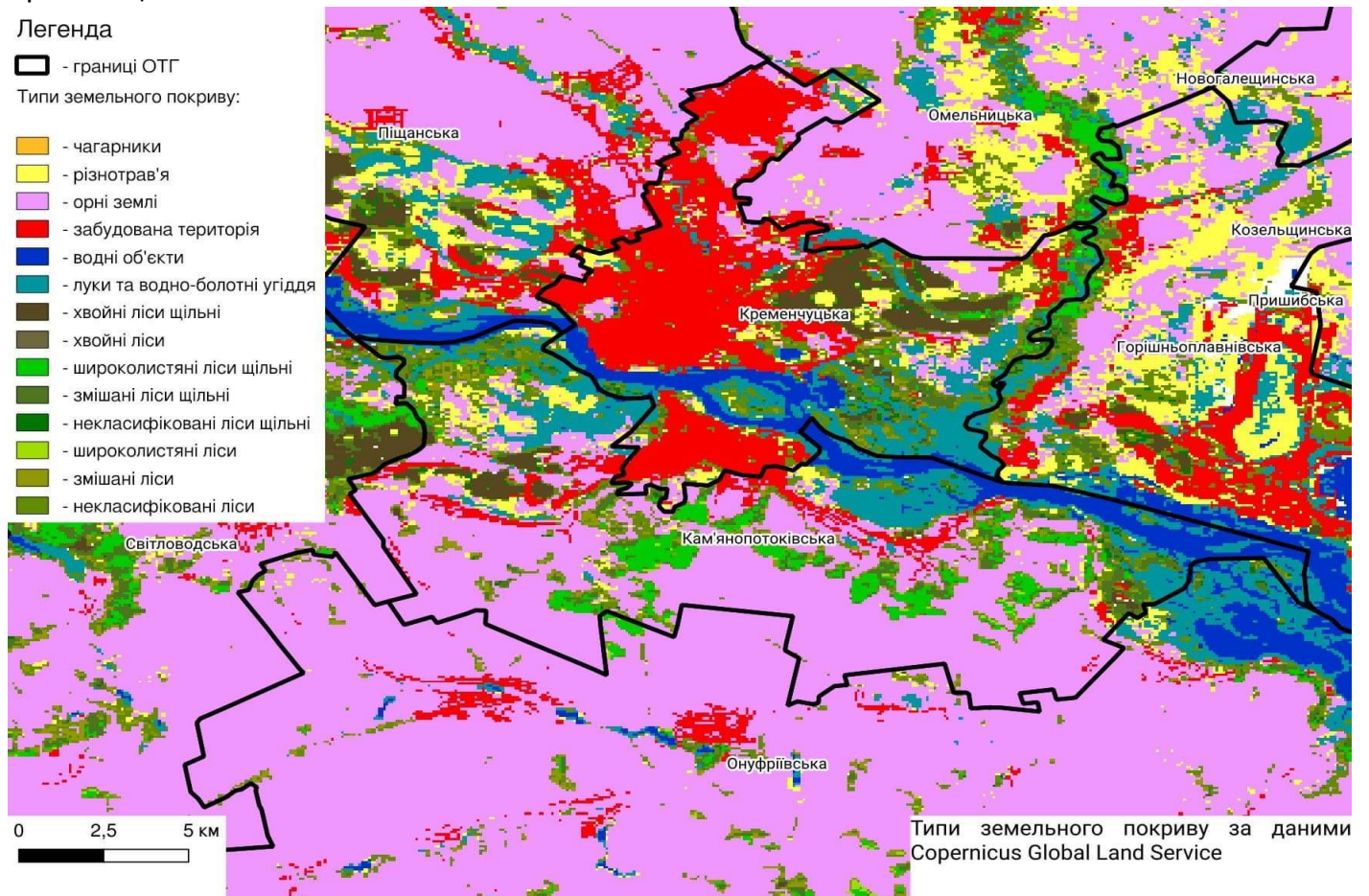
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

12	Малопродуктивні	13,2119
	<i>Разом малопродуктивних</i>	<i>179,2024</i>
	<i>Разом деградованих</i>	–
Всього земель, що потребують консервації		179,2024

Біорізноманіття

Одним із показників потенціалу та стану екологічних ресурсів є рівень біорізноманіття. Високий рівень біорізноманіття сприяє вищій продуктивності екосистем та їх сталому відтворенню, заповненості екологічних ніш, ефективнішому використанню ресурсів, опору біологічному вторгненню інвазійних видів тощо.

Різноманітність екосистем, біотопів значною мірою визначається типами земельного покриття – природних, або таких, що формуються в результаті господарської діяльності чи іншого антропогенного впливу на природні комплекси. Основні типи земельного покриття на території громади визначені на основі даних, отриманих через Copernicus Global Land Service, що є компонентом європейської програми моніторингу земельної поверхні. Виділені типи земельного покриття відповідають класифікації, що використовується Світовою продовольчою організацією ООН.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

За даними моніторингу, майже половина території громади – орні землі, значні площі також займають ліси, луки та водно-болотні угіддя. Лісовкриті площі представлені лісами різних типів, що є також позитивним фактором з точки зору забезпечення високого рівня біорізноманіття, як і наявність різних ландшафтів, рельєфів та екосистем.

Відносна площа типів земельного покриття в межах Кам'янопотоківської сільської територіальної громади за даними дистанційного зондування Землі

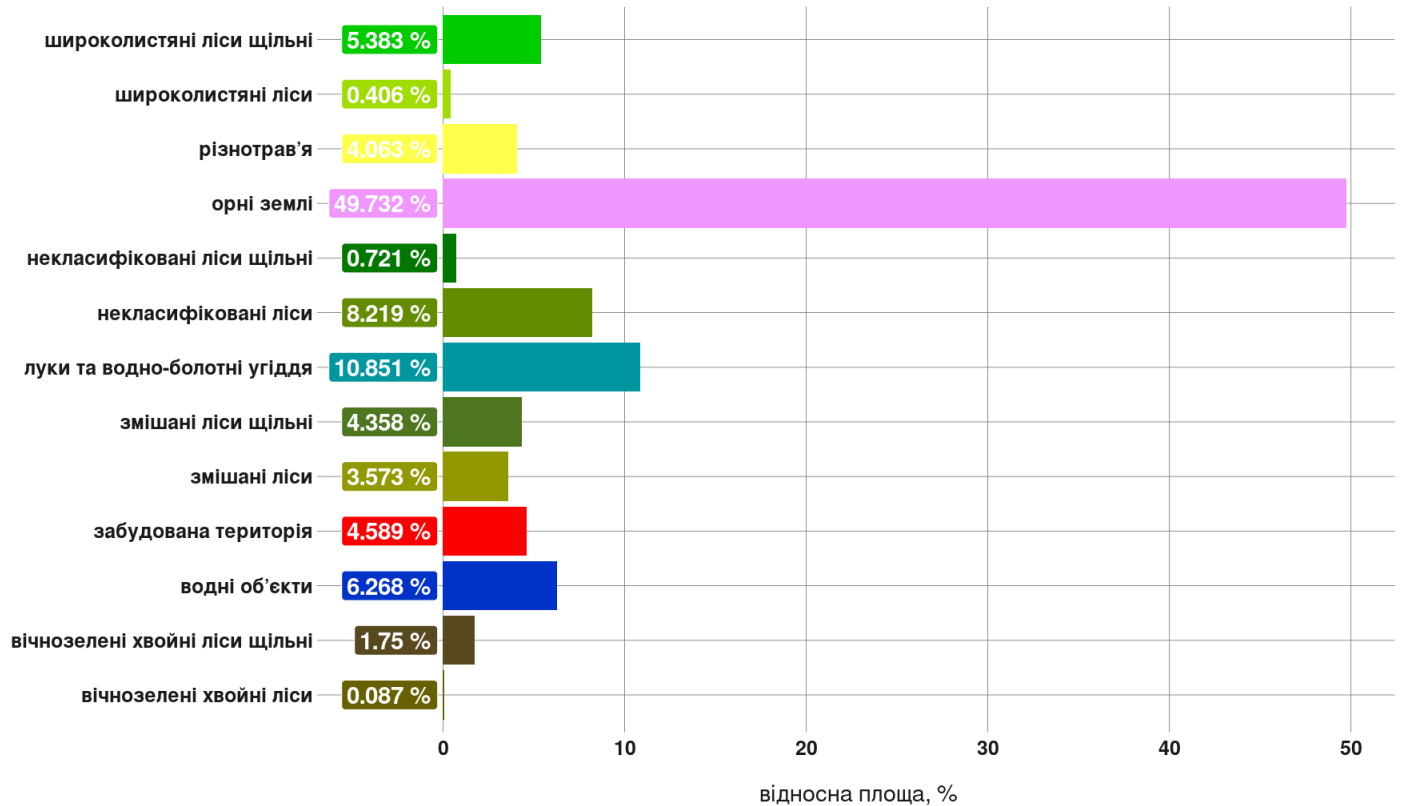

Схема класифікації земельного покриття - згідно FAO UN
Вихідні дані:
1) Copernicus Global Land Service;
2) Міністерство розвитку громад та територій України

Екосистемні послуги

Екосистемні послуги є суспільними благами, які формуються прямо або опосередковано завдяки екосистемі. Виділяють чотири основні групи екосистемних послуг: забезпечувальні (продукція екосистем: продовольство, вода, деревина); регулюючі (формування клімату, очищення води та); культурні (задоволення естетичних, культурних потреб); підтримуючі (формування ґрунту, базові біогеохімічні процеси).

У Кам'янопотоківській громаді одним із найвагоміших компонентів з точки зору формування екосистемних послуг є лісові угіддя. Виходячи зі структури та середньої оцінки екосистемних послуг у Полтавській області, тільки завдяки офіційно облікованим на території Кам'янопотоківської територіальної громади лісовим ресурсам (6,2 тис. га) формуються екослуги на 1,6 млн. дол. США за світовими цінами, або приблизно на 350 тис. грн за внутрішніми цінами з урахуванням відносної купівельної спроможності. Якщо ж врахувати площу (за даними дистанційного моніторингу земельного покриття) лісовкритих площ та площ, близьких до них за характеристиками, то вартість таких екослуг буде більшою ще майже на

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

третину. Приблизно третину від загальної вартості екосистемних послуг становить ефект для регуляції клімату, ще третина – ефекти з переробки відходів, 18-19% – виробництво харчової продукції, і 14% – рекреація.

Вартісна оцінка екосистемних послуг характеризує суспільну цінність екологічних ресурсів та їх внесок у підтримку та функціонування різних природних, економічних та соціальних систем. Дбайливе та раціональне ставлення до цих ресурсів, ефективне їх використання сприятиме підвищенню рівня добробуту та поліпшенню якості життя населення громади.

Демографія

Демографічний потенціал є одним з визначальних для забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку громади. Чисельність населення, природний та міграційних рух, статево-вікова структура та якісні показники трудових ресурсів формують основу економічної стабільності і дозволяють прогнозувати напрями подальшого розвитку.

Розселення. Із загальної кількості населення, що на 01.01.2021р. складає 13548 осіб, 30% проживає в центральній садибі – селі Кам'яні Потоки (табл.).

Таблиця

Демографічні показники у розрізі поселень Кам'янопотоківської громади

Населений пункт	Чисельність населення, осіб		Скорочення/приріст населення, 2014 - 2021рр., %	К-т демографічного навантаження, ‰	Потенціал нарощення людності, %
	2014р.	2021р.			
с. Білецьківка	2034	1972	-3,05	0,639	26,22
с. Бурти	289	282	-2,42	0,819	9,93
с. Кам'яні Потоки	3989	4041	1,30	0,695	15,84
с. Маламівка	328	322	-1,83	0,722	9,94
с. Новоселівка	824	785	-4,73	0,756	12,99
с. Підгірне	167	155	-7,19	0,722	8,39
с. Ройове	185	219	18,38	1,086	10,05
с. Садки	3337	3412	2,25	0,667	13,86
с. Стара Білецьківка	254	238	-6,30	0,587	15,13
с. Чечелеве	1919	1882	-1,93	0,519	24,97
с. Чикалівка	226	240	6,19	1,000	9,17
Разом	13552	13548	-0,03	0,667	17,38

В громаду об'єднано 4 великих населених пункти з населенням понад 1000 осіб, 6 сіл, чисельність населення яких становить від 100 до 500 осіб і одне село – понад 500 осіб. Дві

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

третини населення проживають поза межами центру громади, що закладає основу для просторово рівномірного розвитку і сприяє виконанню багатоаспектних функцій сільських територій.

Щільність населення у громаді становить 46,3 особи на 1 км², що відповідає щільності населення всієї Полтавської області (48,3 особи на 1 км²). Разом з цим в громаді компактність проживання населення вдвічі більша за сільські громади Полтавщини (23,4 особи на 1 км²). Цей чинник має позитивний вплив на комунікацію між людьми, роботу в спільних проектах, забезпечення населення різними видами послуг.

Природний рух і міграція. За період 2014-2021р. чисельність населення сіл, які зараз входять до Кам'янопотоківської громади залишається на одному рівні. У попередні роки 2001-2014 рр. скорочення населення становило 13,4%¹. Припинення депопуляційних процесів стало можливим за рахунок компенсації втрат населення від природних чинників міграційним приростом. За період 2018-2020 рр. населення громади щорічно збільшувалося за рахунок позитивного сальдо міграційного руху: 2018р. +254 особи, 2019р. + 252 ос., 2020р. + 229 ос. Кількість прибулих у громаду компенсувала природне скорочення населення. Як і у більшості громад різниця між кількістю народжених і кількістю померлих має від'ємне значення. Розрахований індекс життєвості, як відношення загальної кількості народжених до загальної кількості померлих у Кам'янопотоківській громаді становив 0,272 (чим віддаленіше значення показника від 1, тим ситуація складніша). Тенденції народжуваності і смертності в громаді відповідають показникам Полтавської області (рис.). Приведені для порівняння показники індексу по Україні загалом і окремо по сільській місцевості вдвічі більші, але повсюди вони не забезпечують навіть простого відтворення населення.

Рис. Індекс життєвості населення у розрізі територіальних одиниць, 2020р.

¹ Портал спроможності громад.

https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=47f24b79311f44e2863eabe27ccbdc81&fbclid=IwAR3NdmVaXZD_ojYJnqt41UF01jJ5eOuNZLflALashZLhfl2mg8w5cdv0ohk#

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Міграційний приріст населення за цілеспрямованої політики в громаді може позитивно впливати на економічний розвиток. Зміна соціальної і вікової структури населення, привнесення нового досвіду, потенційні можливості для активізації підприємництва можуть стати тригером для відродження територій Кам'янопотоківської громади.

Статеві-вікова структура населення. Демографічні тенденції зміни та розподілу чисельності населення у розрізі вікових груп у громаді є близькими до загальноукраїнських (рис.).

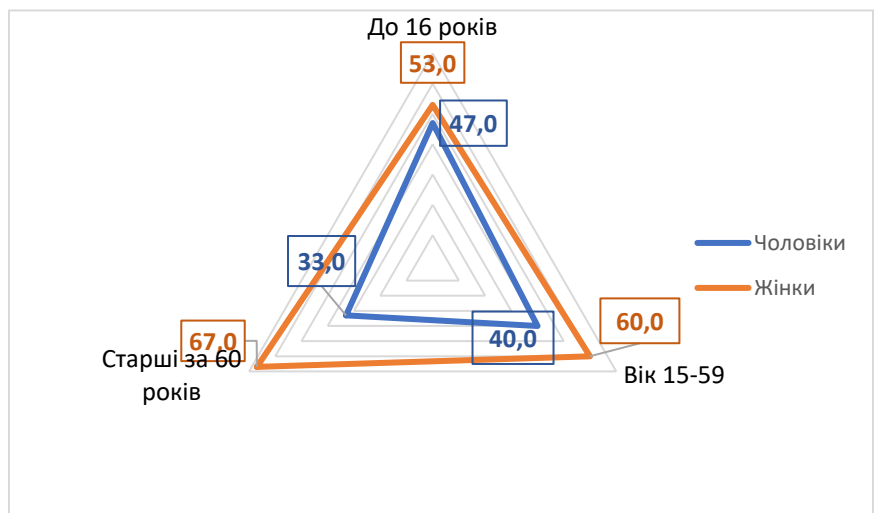
Питома вага населення у працездатному віці 16-60 років на 01.01.2021 р. становить 60%. За період 2014-2021 рр. частка осіб старшого віку не змінилася, при цьому чисельність дітей до 16 років збільшилася на 613 осіб, що становило майже 5% відповідної вікової групи.

Рис. Розподіл населення громади у розрізі вікових груп

В умовах сучасної загальної депопуляції вікова структура населення Кам'янопотоківської громади виступає сприятливим чинником для подальшого розвитку.

Структура населення Кам'янопотоківської громади за гендерною ознакою становить 46,7% чоловіків і 53,3% жінок. Найбільше до гендерного балансу наближені діти до 16 років (рис.).

Серед працездатного населення у віці 16-59 років кількість жінок на 50% перевищує кількість чоловіків. У старшій віковій категорії жінок вдвічі більше за чоловіків. Питома вага чоловіків у населенні громади не

Рис. Розподіл населення за гендерною ознакою в розрізі вікових категорій

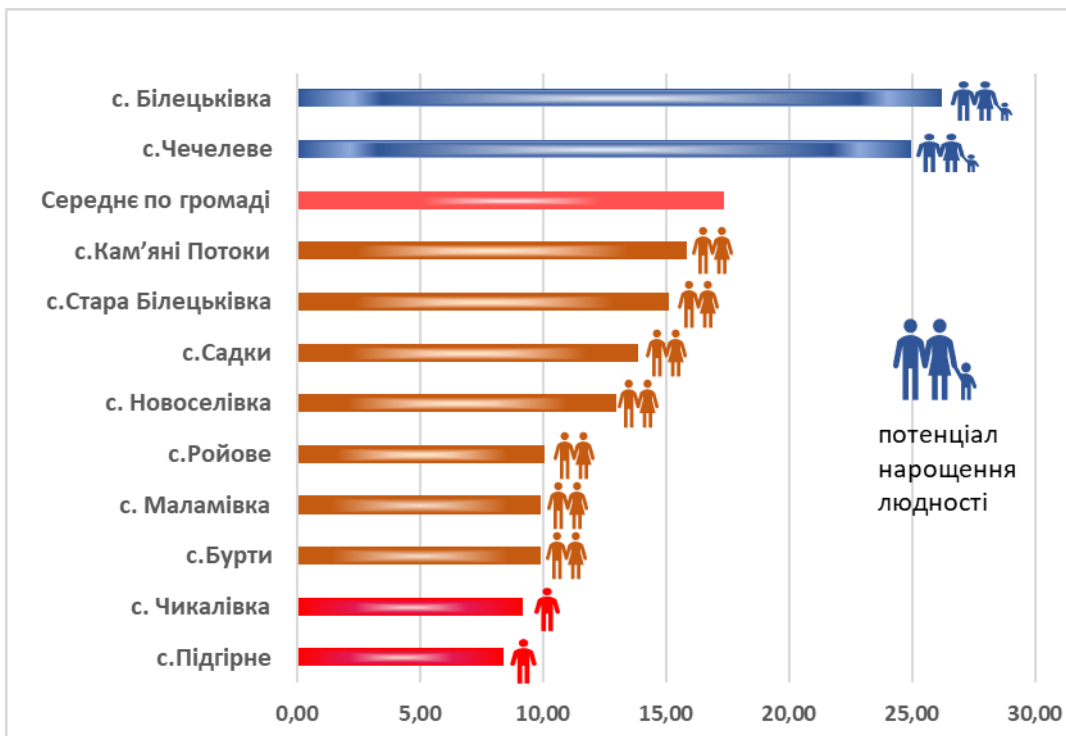

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

тільки кількісно менша, а й має нижчий життєвий потенціал, оскільки очікувана тривалість життя жінок на 18 % вище ніж чоловіків².

Потенціал нарощення людності (ПНЛ) - відношення кількості дітей і молоді до всього населення в громаді. За даним показником відмічається значна варіація у розрізі населених пунктів (рис.). На тлі загальної демографічної кризи в країні середній показник потенціалу нарощення людності в громаді 17,38% є доволі високим. Його значення досягається за рахунок частки дітей в с. Білецьківка (26,22%) та с. Чечелеве (22,97%). Враховуючи, що це великі села, чисельність населення в яких перевищує 1000 осіб, збереження тенденцій нарощення людності забезпечуватиме зростання демографічного потенціалу всієї громади. Можливості нарощення людності в с. Чикалівка та с. Підгірне найнижчі в громаді і не досягають навіть 10%. Ці відносно малочисельні села з низьким потенціалом нарощення людності потребують додаткової уваги та розробки спеціальних заходів для збереження їх на карті громади.

Потенціал нарощення людності в розрізі населених пунктів громади, 2021р.

Для збереження збалансованого розселення на території громади слід проводити таку політику локального розвитку, яка буде стимулювати збереження людності сільських населених пунктів. Це важливо і з огляду на існуючі тенденції міграційних процесів в громаді.

² Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні становить 71,4 роки, у тому числі чоловіків – 66,2, жінок – 75,8, тобто тривалість життя жінок на 10 років більша ніж у чоловіків.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Коефіцієнт демографічного навантаження (КДН) як співвідношення між кількістю дітей та осіб старшого віку і населення працездатного віку свідчить, що у середньому на кожну 1000 працездатного населення припадає 290 дітей віком до 16 років і 377 пенсіонерів, а в цілому демографічне навантаження дітьми і пенсіонерами в розрахунку на кожну 1000 працездатного населення Кам'янопотоківської громади на 01.01.2021р. в середньому становить 677 осіб, що майже відповідає середньоукраїнському значенню³.

Сучасна демографічна ситуація в громаді формується за рахунок різновекторних тенденцій. На тлі низького рівня народжуваності зі значно вищим рівнем смертності, дуже низького коефіцієнту життєвості, який вдвічі менший за середньоукраїнські показники, гендерного дисбалансу у найбільш продуктивних вікових групах збереження кількості населення відбувається лише за рахунок міграційного приросту. Достатньо збалансована вікова структура з демографічним навантаженням нижчим ніж на інших територіях закладає основу для стабільного розвитку та збереження демографічного потенціалу. За виважених цілеспрямованих заходів і дій в громаді, спрямованих на збереження людності у кожному населеному пункті демографічний потенціал сприятиме, а не обмежуватиме розвиток громади.

Структура місцевої економіки

Утворення територіальних громад, передача ресурсів, повноважень на місця в рамках реформи децентралізації влади передбачає насамперед підвищення фінансової спроможності, економічної, інвестиційної привабливості територій для якісного й комфортного проживання людей.

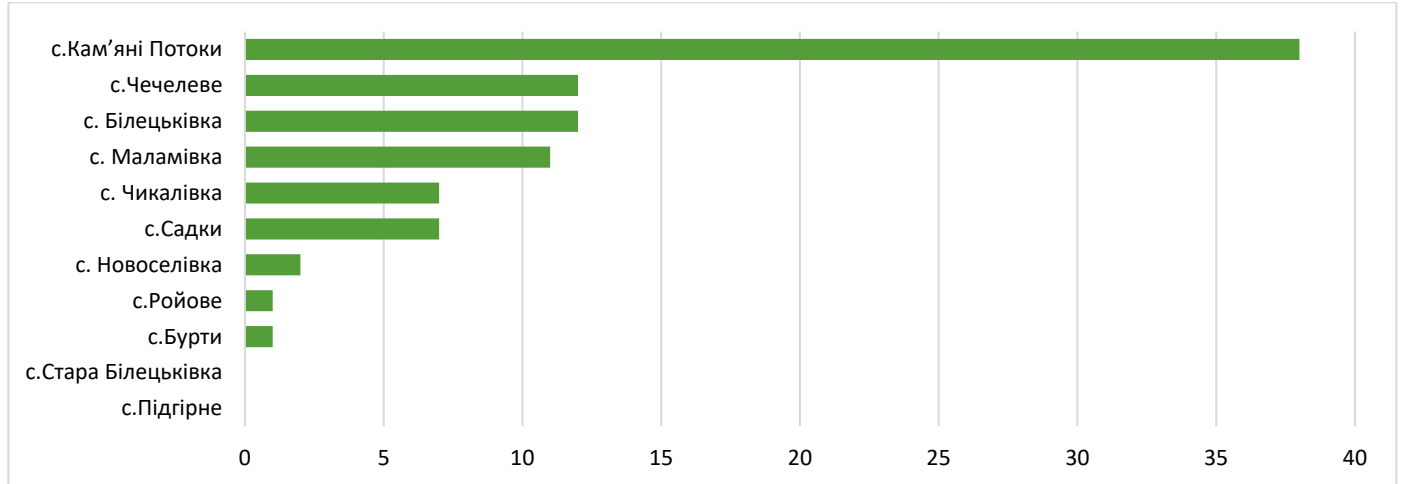
Підвищення рівня фінансової спроможності громади забезпечують шляхом створення належних умов для розвитку місцевої економіки, сприяння залученню інвестицій, підтримки місцевого бізнесу та розвитку галузей задля ефективного використання трудових ресурсів, запобігання зростання безробіття й забезпечення соціального захисту населення громади.

³ Довідково: середній показник демографічного навантаження в Україні становить 682 особи – 271 дітьми до 16 років і 411 особами старшими за 60 років.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

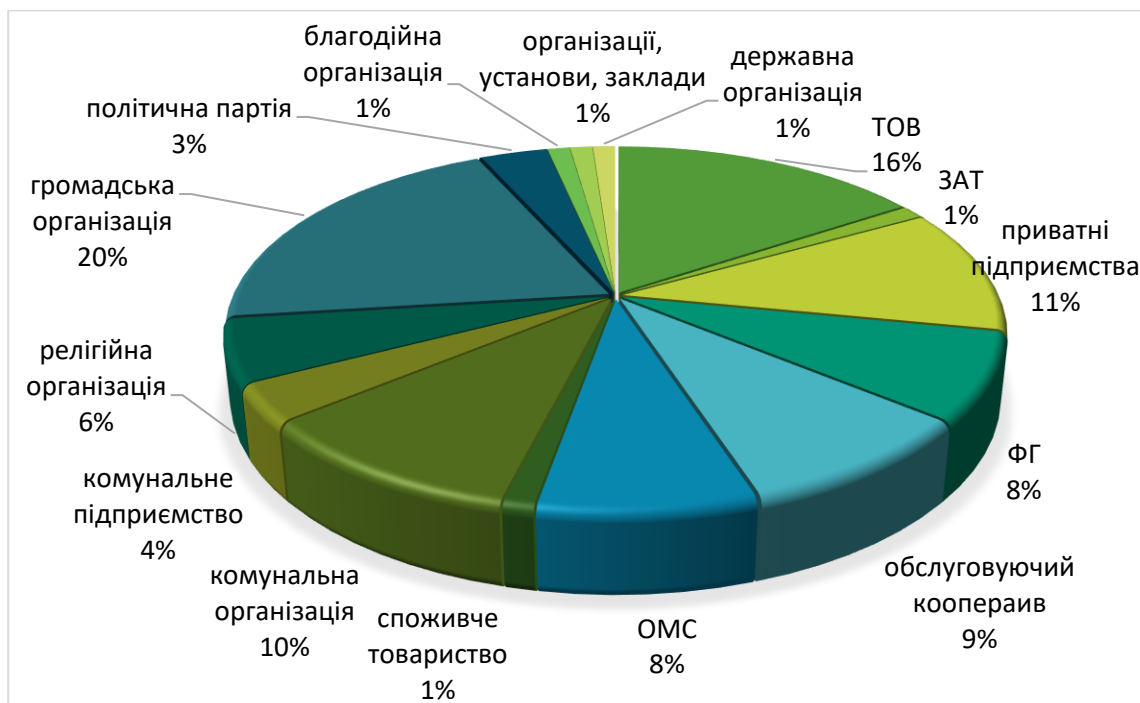
На території Кам'янопотоківської громади зареєстровано понад 90 юридичних осіб, з них 42 % - в адміністративному центрі сільської територіальної громади, с. Кам'яні Поток.

Кількість зареєстрованих юридичних осіб в населених пунктах Кам'янопотоківської ТГ

Серед зареєстрованих юридичних осіб, які можуть займатися економічною діяльністю, 16 % - товариства з обмеженою відповідальністю, 11 % – приватні підприємства, 8 % фермерські господарства. Значна частка громадських організацій (20 %) в структурі юридичних осіб свідчить про доволі високий рівень громадської ініціативності місцевих жителів.

Структура юридичних осіб, зареєстрованих в Кам'янопотоківській ТГ за організаційно-правовою формою

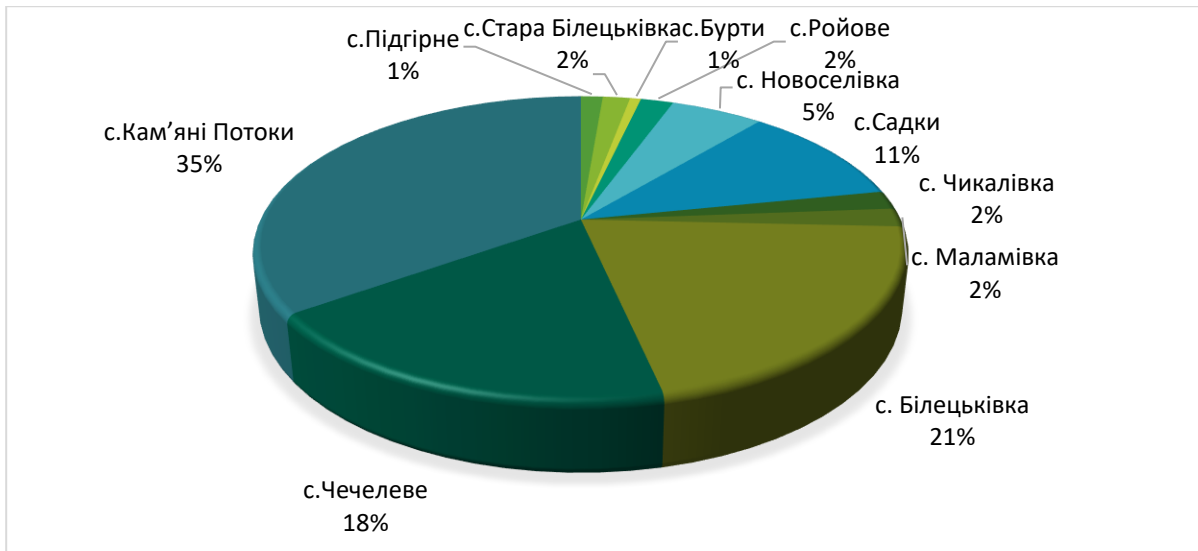

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Підприємства, які зареєстровані та діють на території Кам'янопотоківської громади спеціалізуються переважно на виробництві та переробці сільськогосподарської продукції.

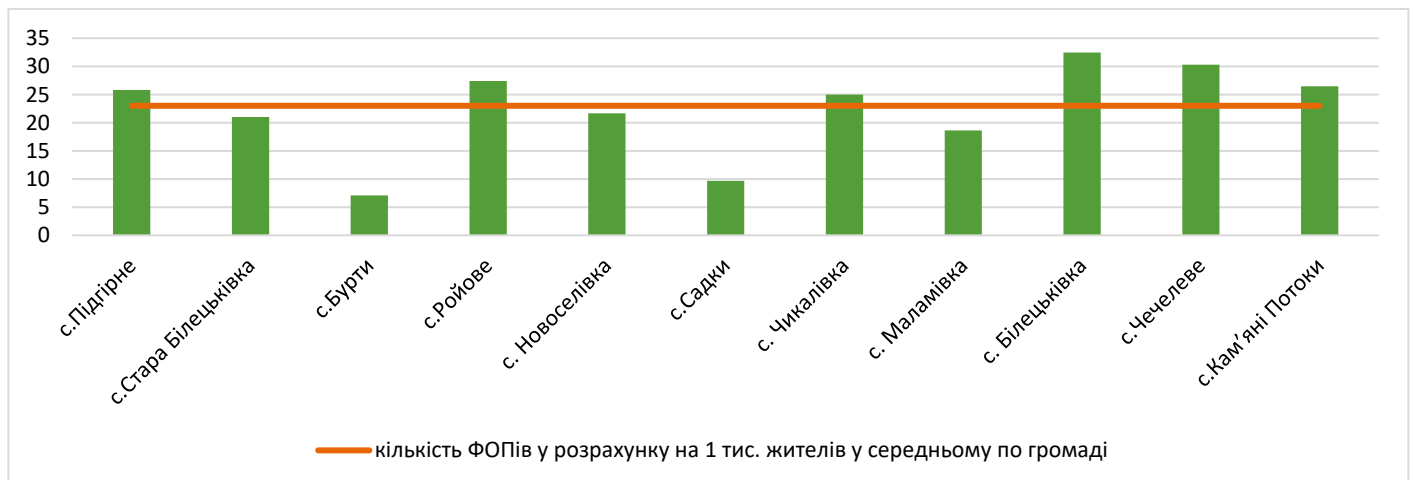
Поряд з юридичними особами вплив на місцеву економіку здійснюють і фізичні особи підприємці (ФОПи). У Кам'янопотоківській ТГ зареєстровано трохи більше 300 ФОПів, з них 35 % - в с. Кам'яні Потоки, 21 % - в с. Білецьківка, 18 % - в с. Чечелеве, 11 % в с. Садки.

Фізичні особи підприємці, які здійснюють свою діяльність в Кам'янопотоківській ТГ

Визначення рівня підприємницької активності як кількості створених ФОПів у розрахунку на 1 тис. населення свідчить, що в середньому по громаді зареєстровано 23 ФОПи на 1 тис. населення. Дещо вищий відносний рівень підприємницької активності в с. Білецьківка, с. Чечелеве, с. Ройове, с. Кам'яні Потоки, с. Підгірне, с. Чикалівка.

Рівень підприємницької активності жителів (кількість ФОПів, створених у громаді в розрахунку на 1 тис. жителів)

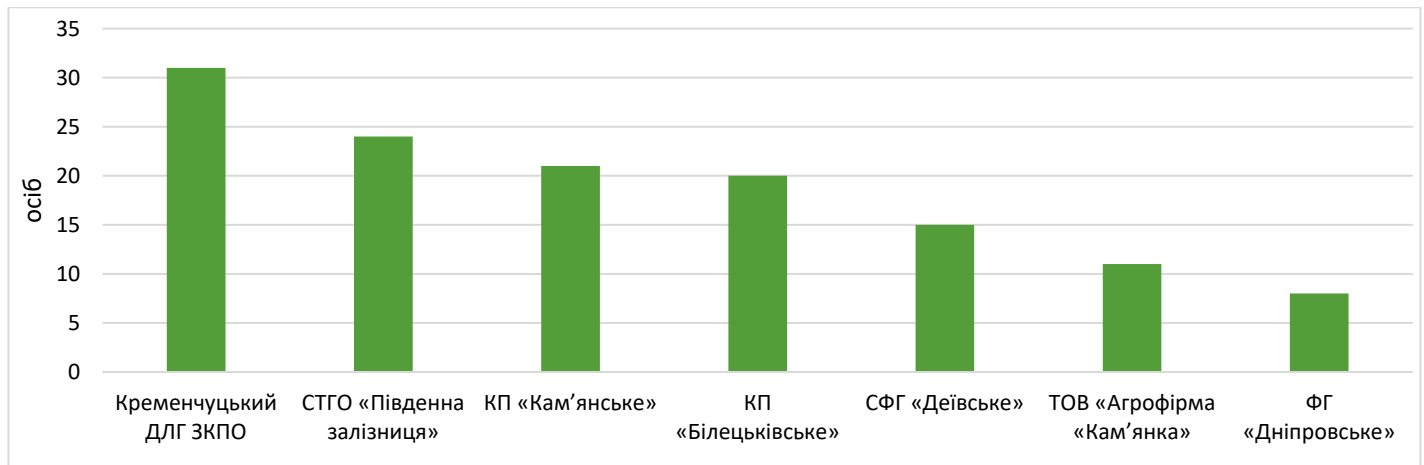

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Основним видом діяльності ФОПів є торгівля (роздрібна та оптова), техобслуговування та ремонт автотранспорту, а також фахівці з IT-сфери.

Вагомий вплив на розвиток місцевої економіки чинять підприємства, які забезпечують місцеве населення робочими місцями. Найбільшими роботодавцями в Кам'янопотоківській ТГ є Кременчуцький ДЛГ ЗКПО, СТГО «Південна залізниця», комунальні підприємства «Кам'янське» та «Білецьківське». З аграрних підприємств найбільшими роботодавцями є СФГ «Деївське», ТОВ «Агрофірма «Кам'янка», ФГ «Дніпровське».

Підприємства – найбільші роботодавці громади

Економіка громади великою мірою залежить від розвитку аграрних підприємств, збільшення оборотів їх діяльності, кількості створених робочих місць. Перспективним напрямом місцевого економічного розвитку є сприяння кооперативним процесам, які суттєво підвищують продуктивність малих виробників та їх прибутковість та, як наслідок, – збільшення надходжень до бюджету.

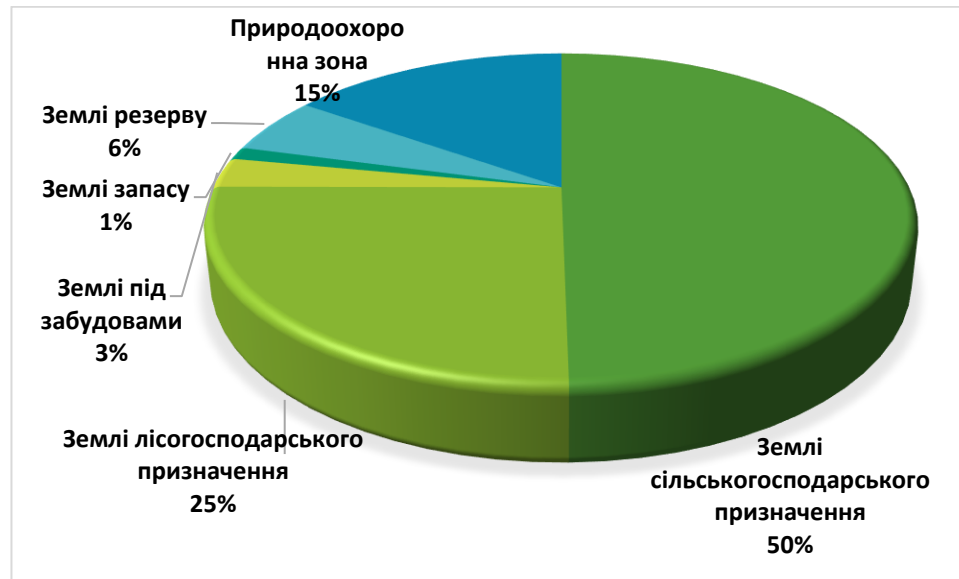

Сільське господарство і сільські території

Просторовою базою для здійснення сільськогосподарської діяльності є земля. Площа Кам'янопотоківської селищної ради – майже 24 тис.га, з яких 50 % - землі сільськогосподарського призначення, з них 56% - рілля, 25 % - землі лісового господарства, 15 % - природоохоронна зона.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Структура земельного фонду Кам'янопотоківської громади

Аграрний сектор економіки Кам'янопотоківської громади представлений 14 агропідприємствами, які здійснюють свою діяльність на 7,4 тис.га землі (60 % земель сільськогосподарського призначення).

Основні культури, які вирощують на полях громади – кукурудза, соя, картопля. Середній розмір одного поля – 20,1 га⁴.

Найбільшими орендарями сільськогосподарських земель в Кам'янопотоківській громаді є ТОВ «Говтва» (обробляють понад 4 тис.га), ТОВ «Агрофірма «Кам'янка». Разом з тим

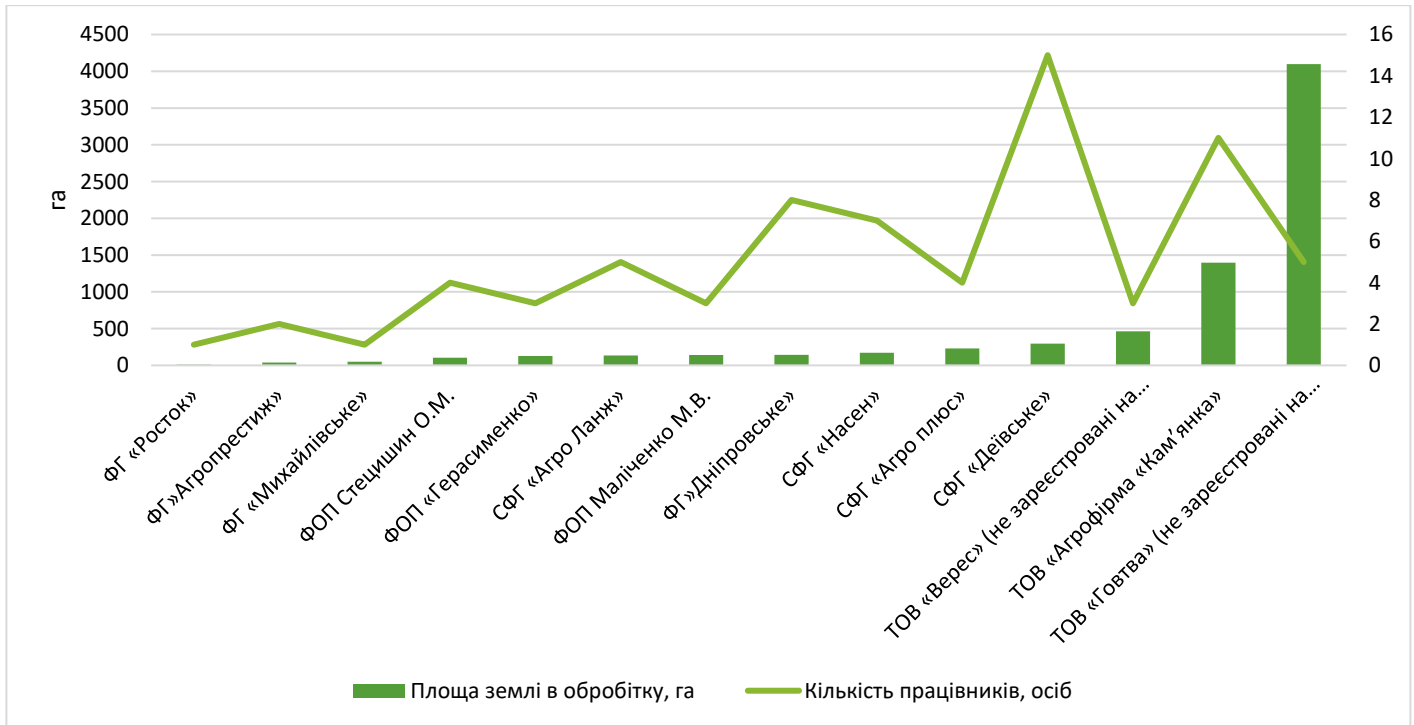
⁴ <https://map.onesoil.ai/2018/ua/poltava-oblast#9.58/49.0486/33.5049>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

найбільшу кількість працюючих мають СФГ «Деївське» та ТОВ «Агрофірма «Кам'янка». Найбільше підприємств мають в обробітку від 100 до 200 га землі та до 10 осіб працівників.

Площа землі в обробітку (га) та кількість найманих працівників (осіб) в агропідприємствах громади

На карті порталу LandMatrix відслідковується концентрація великих масивів сільськогосподарських земель під контролем комерційних компаній, що може спричиняти негативний вплив на якість ґрунтів, забруднення повітря, наземні та підземні води через значну інтенсифікацію сільського господарства в промислових масштабах.

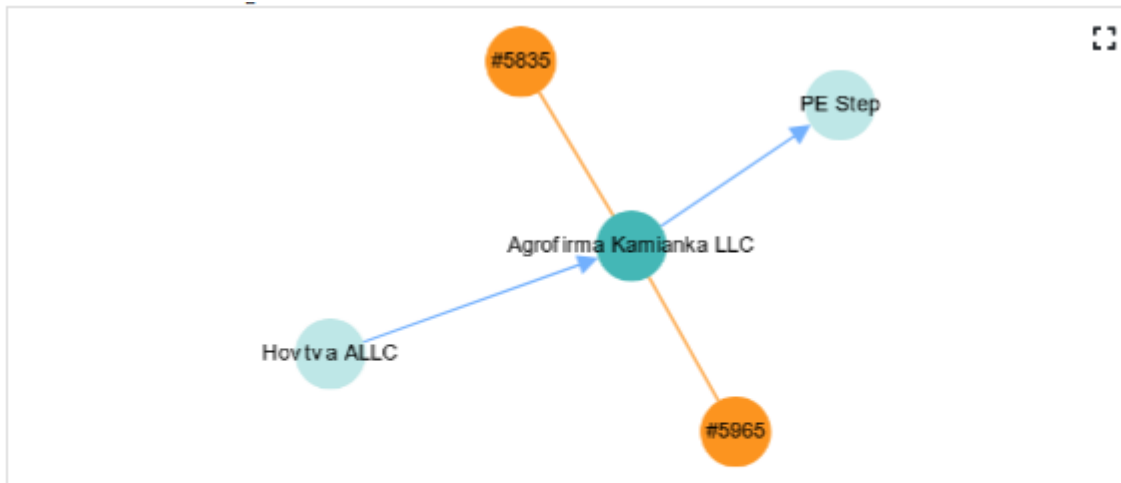
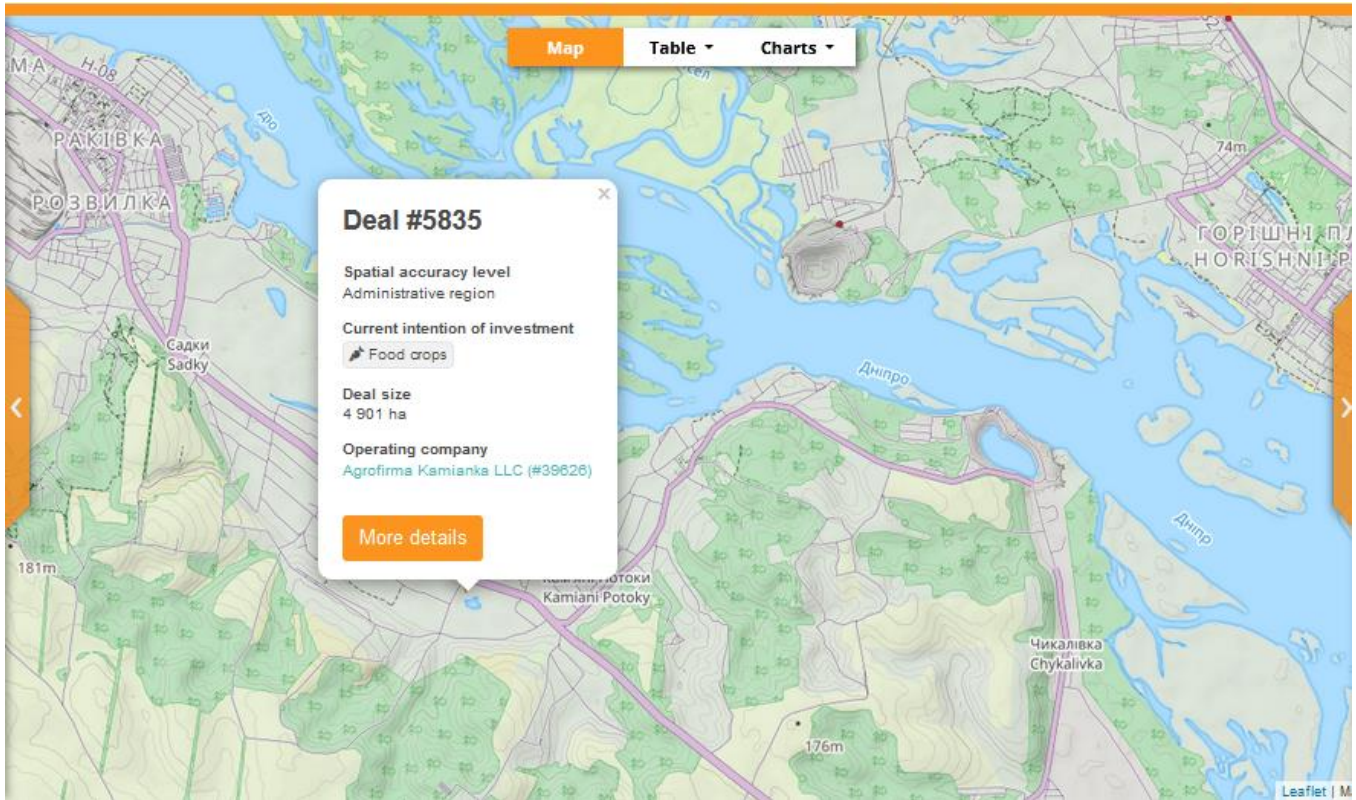
Одне з підприємств, що здійснюють свою діяльність на території Кам'янопотоківської громади, зафіксовано на мапі Land Matrix, а саме – ТОВ «Агрофірма «Кам'янка» із земельним банком 4,9 тис.га⁵. За даними цього ресурсу, дана агрофірма є дочірньою компанією ТОВ «Говтва» і є материнською компанією ПП «Степ». Проте, відповідно до даних вітчизняних реєстрів ТОВ «Агрофірма «Кам'янка»⁶ та ПП «Степ»⁷ припинили свою діяльність у 2019 р.

⁵ <https://landmatrix.org/deal/5835/>

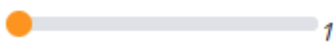
⁶ <https://opendatabot.ua/c/32860479>

⁷ <https://opendatabot.ua/c/31411308>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Level of parent investors

Show deals

Legend

— Is operating company of

← Is parent company of

← Is tertiary investor/lender of

На даний момент здійснює свою виробничо господарську діяльність ТОВ «Говтва» - засноване у 1992 р., зареєстроване на території м. Решетилівка Полтавської обл (не в Кам'янопотоківській громаді). Кінцевий бенефіціарний власник - Вереvський Андрій Михайлович, співвласник Кернел Холдинг з адресою реєстрації Україна, Швейцарія, Рю де Шатйон 14 Муніципалітет МІ.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Земельний банк ТОВ «Говтва» - понад 40 тис. га, з яких 4 тис. – на території Кам'янопотоківської громади. Продукція, яку вирощує підприємство – переважно експорт-орієнтовані монокультури: соняшник, кукурудза на зерно, пшениця, соя.

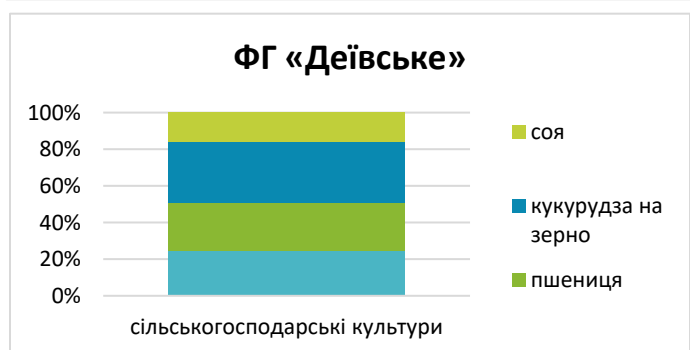
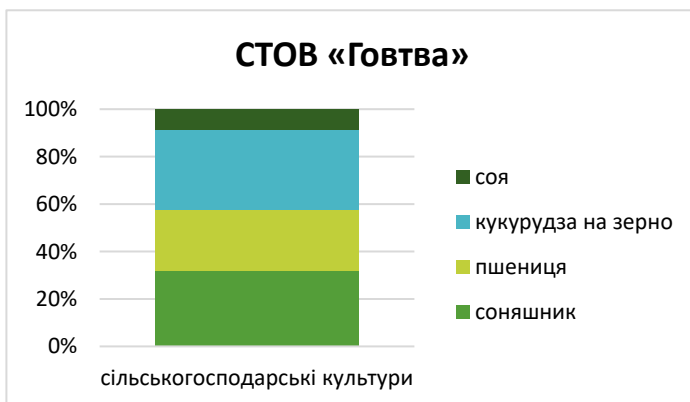
До великих агропідприємств, що здійснюють свою діяльність на території Кам'янопотоківської громади належить і **ТОВ «Верес» (філія)** - засноване в 1998 р., спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових та олійних культур. Має в обробітку на території Кам'янопотоківської громади 463 га.

Кінцевий бенефіціарний власник - Абакус (Номініз) ЛТД, як управитель Максимус Холдінгз Траст (Великобританія, Лондон). Не зареєстроване на території громади.

ФГ "ДЕЇВСЬКЕ", засноване у 1993 р., спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових і олійних культур. В обробітку перебуває 296 га. Кінцевий бенефіціарний власник - Горбатенко Роман Анатолійович. Місце реєстрації – с. Садки Кам'янопотоківської громади.

ФГ «Дніпровське» - засноване в 1995 р., спеціалізується на вирощуванні зернових, олійних та бобових культур. Має в обробітку 144 га землі. Кінцевий бенефіціарний власник - Нескоромний Анатолій Григорович. Місце реєстрації – с. Солошине, Горішньоплавнівської міської громади Кременчуцького району Полтавської області.

Продукція, яка вирощується агропідприємствами Кам'янопотоківської громади

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

На території Кам'янопотоківської територіальної громади Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру здійснюються заходи державного нагляду (контролю) за окремими землекористуваннями, де діяльність сільськогосподарського підприємства супроводжується певними ризиками. Таким об'єктом контролю є аграрне землекористування ТзОВ "Кам'янка", що зареєстроване у м. Кременчук і господарює на орендованих землях на території Кам'янопотоківської територіальної громади. Тип контролю, що здійснюється регіональними відділеннями Держгеокадастру, стосується додержання законодавства у сферах використання та охорони земель. Рівень пов'язаних із землекористуванням ризиків визначено як високий. Заходи із контролю розпочалися у липні 2019 року та триватимуть п'ять років.

В цілому аграрний сектор економіки Кам'янопотоківської громади представлений виробництвом продукції рослинництва. Тваринництво (вирощування ВРХ) є тільки в кількох особистих селянських господарствах громади. Помітний вплив агрохолдингів, які мають найбільше землі в обробітку, проте не зареєстровані в громаді, де здійснюють свою виробничо-господарську діяльність. Рівень зайнятості в агрохолдингах порівняно з місцевими селянсько-фермерськими господарствами теж невисокий.

Доцільно сприяти розвитку кооперативного руху з метою зміцнення дрібних товаровиробників.

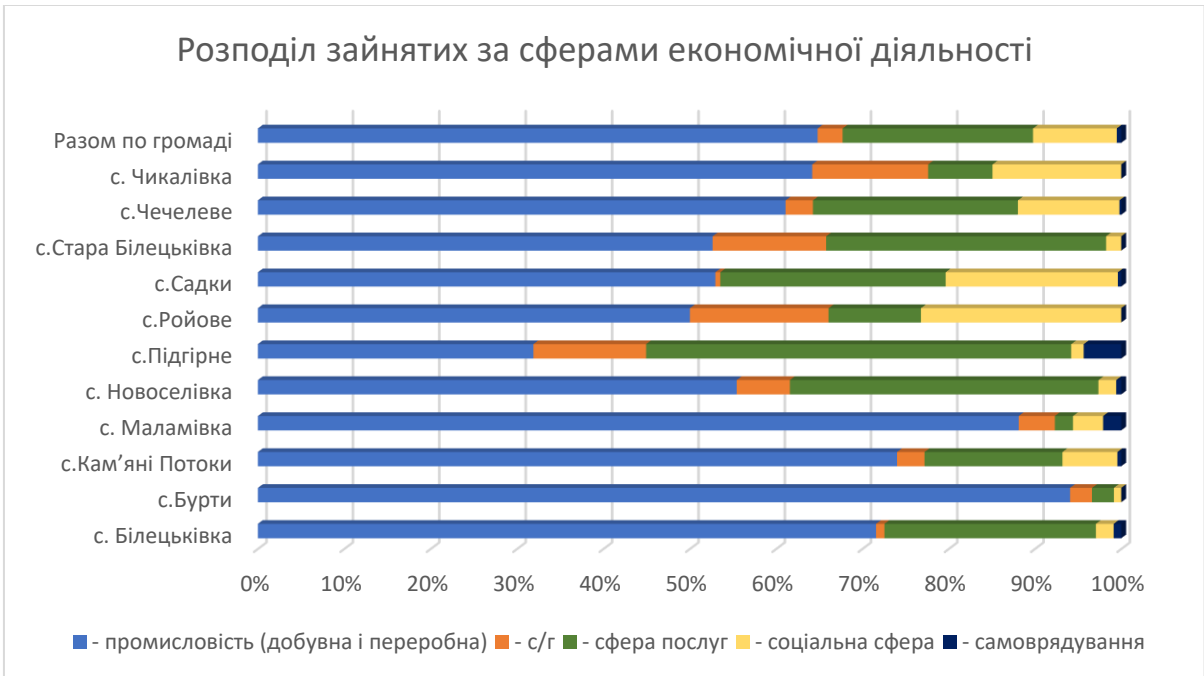
Кон'юнктура місцевого ринку праці

Основними проблемами ринку праці Кам'янопотоківської громади є: активна трудова міграція, гендерний дисбаланс, високий рівень безробіття.

Структура зайнятості. Специфіка формування ринку праці Кам'янопотоківської сільської територіальної громади обумовлена надзвичайною близькістю до м. Кременчука (14 км) і, відповідно, великою кількістю трудових «маятникових» мігрантів. 50% населення у працездатному віці працюють поза межами територіальної громади.

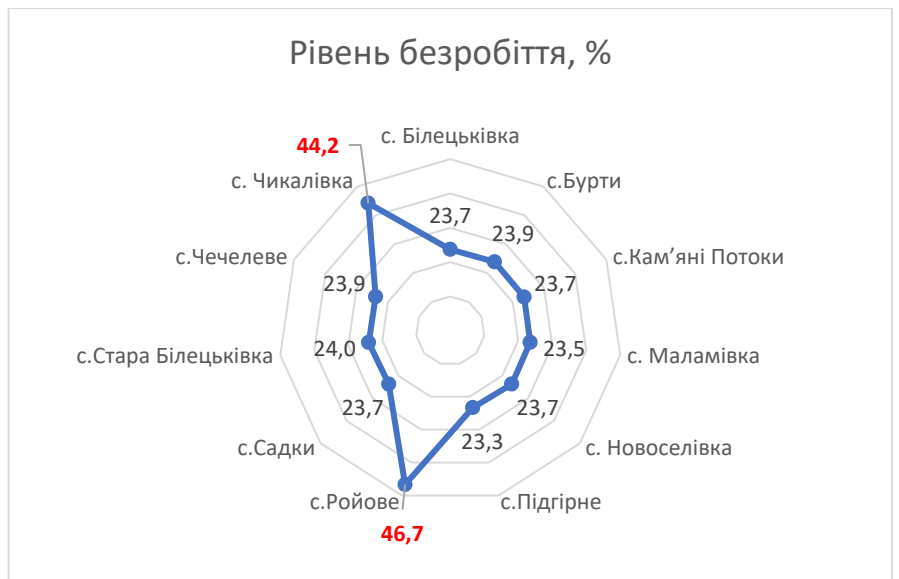
У переважній більшості сіл громади промисловість є основним видом діяльності. Загалом по громаді 65% працюючих зайняті у переробній промисловості. У розрізі сіл лише у с.Підгірне (32%) та с.Ройове (49,7%) зайнятих у промисловості менше половини (рис.).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

У сфері послуг зайнято 22% працюючих, у соціальній сфері – майже 10%. Сільське господарство, яке представлено 14 господарствами є основною сферою діяльності лише для 3% працюючих.

Безробіття. Кількість безробітних в громаді нараховує 1976 осіб, а рівень безробіття становить 24,3%. Майже у всіх населених пунктах частка безробітних коливається в межах 24,0% і лише в селах Чикалівка і Ройове безробітні становлять більше ніж 40% працездатного населення (рис.).

Гендерний дисбаланс на ринку праці проявляється у різних сферах. В громаді є сфери, в яких чітко переважає та чи інша стать. Виконавча влада, яка представлена посадовими особами органів місцевого самоврядування на 75% складається з жінок. В закладах освіти також працюють в основному жінки, їх частка становить 82%. Структура депутатського корпусу

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

громади майже на 60% формується з осіб чоловічої статі. Така ж пропорція зберігається серед підприємців, ФОПів, керівників підприємств тощо. У процеси трудової міграції залучені представники обох статей. Кількість працюючих за межами громади чоловіків становить 1902 особи, жінок – 2145.

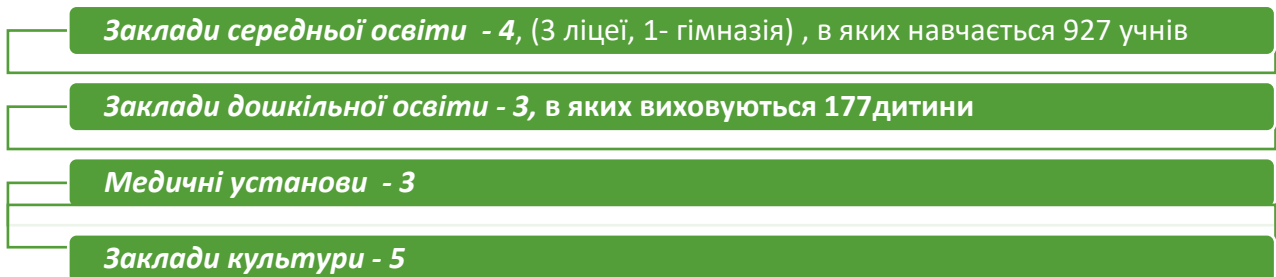
Статус зайнятості. Переважна зайнятість населення громади у промисловості обумовлює і статус працівників. 62% працюючих – наймані працівники. У громаді обліковується лише 2% роботодавців і 30% самозайнятих.

Працевдатне населення громади більше схильне до пошуку роботи за межами своїх населених пунктів, ніж до самостійної підприємницької діяльності на місцях. В сучасних умовах монофункціональність ринку праці, переважання кількості найманих працівників, які повністю залежать від працедавця, маятникова трудова міграція тощо загрожують перспективам подальшого розвитку громади, збереженню її самостійності та фінансової спроможності. Проживаючи на території громади, користуючись її інженерно-транспортною та соціальною інфраструктурою «маятникові мігранти» фінансово не підтримують громаду (сплачуючи податки за місцем діяльності). Розробка механізмів залучення всіх мешканців до програм та проектів розвитку Кам'янопотоківської громади забезпечуватиме додатковий ресурс для сталого соціально-економічного розвитку.

Соціальна сфера

Соціальна сфера громади представлена мережею освітніх, культурних та медичних закладів, які розташовані в селах громади.

Соціальна інфраструктура

Освітні потреби населення задовольняють Білецьківський ліцей; Садківський ліцей; Кам'янопотоківський ліцей імені М.С. Новохатька Кам'янопотоківської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області; Чечелевська гімназія з початковою школою Кам'янопотоківської сільської ради Кременчуцького району Полтавської області.

Виховання дітей дошкільного віку здійснюється у закладі дошкільної освіти (ЗДО) «Ялинка» с. Кам'яні Потоки; ЗДО «Колосок» с. Ройове; ЗДО "Журавушка" с. Білецьківка.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Функціонує комплексна дитячо-юнацька спортивна школа Виконавчого комітету Кам'янопотоківської сільської ради

Медичне обслуговування населення здійснюється в Садківській, Білецьківській та Кам'янопотоківській амбулаторіях загальної практики та сімейної медицини. Декларації з сімейними лікарями уклали майже 90 % населення.

Для забезпечення **культурно-освітніх потреб** жителів у громаді функціонують Центр культури та дозвілля с. Кам'яні Потоки; сільський клуб с. Ройове; сільський будинок культури с.Білецьківка, сільський клуб с.Чечелеве. Бібліотечні філії в Кам'яних Потоках, Білецьківці, Чечелеві, Чикалівці та Садках.

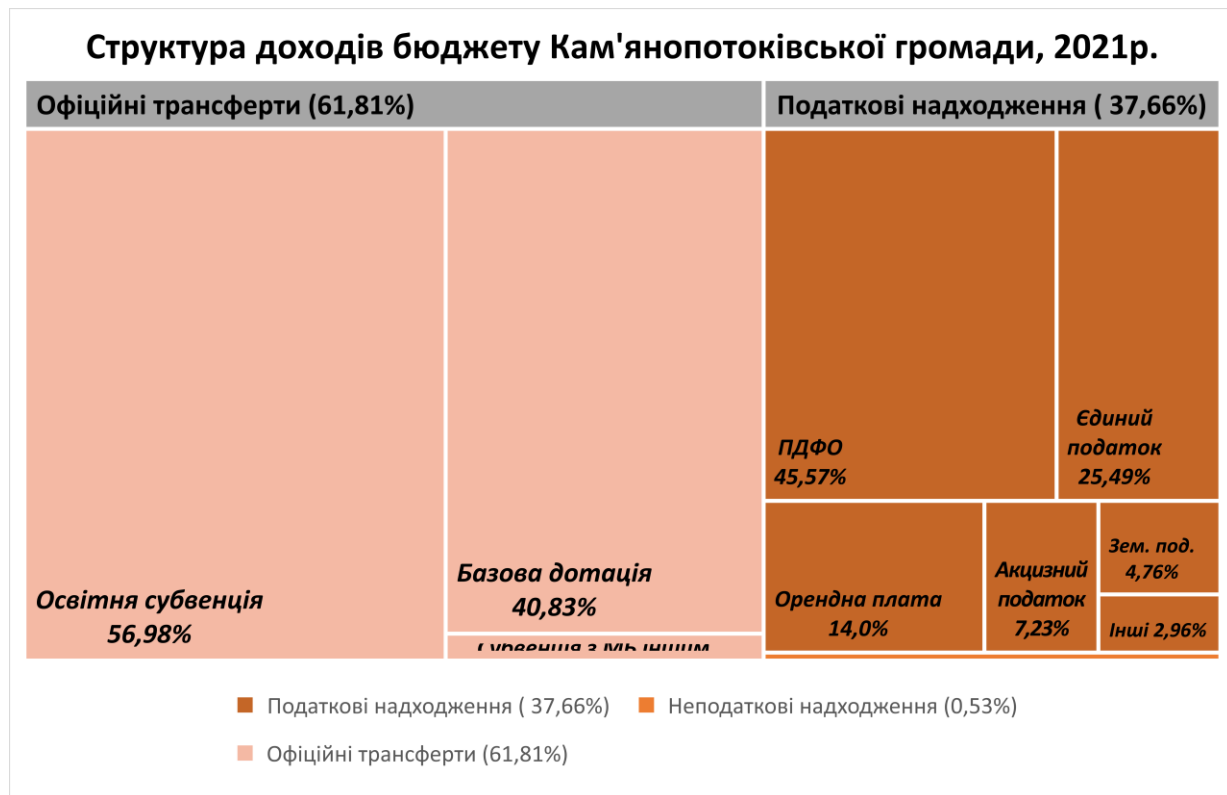
Структура бюджету і джерела доходів

Місцевий бюджет є відображенням взаємодії та взаємозалежності всіх сфер життєдіяльності громади, оскільки він залежить від цих процесів і одночасно впливає на них. Бюджет Кам'янопотоківської громади тяжіє до споживчого; трансферти, які надходять з національного рівня покривають потреби переданих повноважень. Маючи обмежені власні ресурси громада практично не має можливостей вкладати кошти у її довгостроковий розвиток.

Структура надходжень. За плановими показниками 2021 р. загальний обсяг надходжень до бюджету Кам'янопотоківської територіальної громади становить 70 532,9 тис. грн. Більше половини доходів (61,81%) формується за рахунок офіційних трансфертів.

Трансферти мають цільове призначення, зокрема фінансування переданих повноважень у сфері освіти. Освітня субвенція у 2021 р. становила 24 873,7 тис. грн, що складає 57% загальної суми трансфертних надходжень. Вагомим інструментом підвищення фіскальної спроможності місцевого бюджету є базова дотація, що надається з державного бюджету місцевим для горизонтального вирівнювання податкової спроможності територій. Її сума у 2021 р. становитиме 17 801,6 тис. грн. Отримання дотації, сума якої складає 25% зведеного бюджету свідчить про потребу Кам'янопотоківської громади у фінансовій підтримці для забезпечення населення послугами на рівні не нижчому за середньоукраїнський. З одного боку, така підтримка держави покращує фінансовий стан громади, з іншого консервує патерналізм та очікування місцевих органів влади на отримання допомоги від бюджетів вищого рівня.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Серед податкових надходжень, частка яких у зведеному бюджеті становить 37,7%, найбільша сума акумулюється за рахунок податку з доходів фізичних осіб, який становить 12,1 млн грн. Другим за важливістю для місцевого бюджету є єдиний податок, близько 80% якого надходить від ФОПів, 16% від сільськогосподарських виробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків, решта – від юридичних осіб. У групі податків на майно виділяється орендна плата за землю з юридичних осіб. У 2021р. заплановано отримати 3 568,3 тис. грн. За вісім місяців 2021р. у бюджет громади надійшло 8,9 тис. грн екологічного податку, кошти якого доцільно спрямовувати до бюджету розвитку і витратити не лише на поточну діяльність, а на активізацію економічних та підприємницьких ініціатив.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (п.25 ст.26, ст.68) місцевим органам самоврядування надано право утворювати цільові фонди та затверджувати положення про порядок їх формування та використання. На даний час такого фонду в громаді не створено. Але у перспективі кошти фонду можуть стати вагомим додатковим джерелом наповнення бюджету громади та забезпечення додаткового фінансування соціальної сфери, закладів освіти, культури, медицини, спорту, громадських організацій, розвитку інфраструктури і благоустрою громади тощо. Також додаткові кошти фонду дадуть можливість

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

підтримувати економічні ініціативи громади, завдяки яким в подальшому зростатимуть доходи громади і забезпечуватиметься фінансова самостійність.

Структура витрат. У структурі витрат переважає фінансування освітньої сфери (62,47 %). Обсяги субвенцій з бюджетів вищих рівнів не покривають потребу освітніх закладів і фінансування переданих повноважень здійснюється, у тому числі, за рахунок бюджету територіальної громади.

Решта видатків покривають потребу органів місцевого самоврядування (21,44%), спрямовуються на духовний і фізичний розвиток (5,07%), житлово-комунальне господарство (4,60%), соціальний захист та соціальне забезпечення (3,01%), економічну діяльність (1,57%), сферу охорони здоров'я (1,24%) тощо (рис.).

Оцінка видатків бюджету в розрізі розподілу фінансування споживчих та капітальних витрат свідчить, що 95% спрямовуються на споживчі потреби, і менше 5% – на придбання обладнання і предметів довгострокового користування та капітальний ремонт і реконструкцію об'єктів. Виконання кошторисних призначень на придбання основного капіталу майже в чотири рази нижче загального виконання дохідної частини бюджету (за даними 9 місяців 2021р.). Таке співвідношення показників загрожує виконанню кошторису. Проплати за статтю «капітальні видатки» пов'язані з проведенням тендерів, закупівельних процедур, які зазвичай тривалі у часі і вимагають потужної підготовчої роботи. Відтермінування дій може призвести до невикористання коштів протягом бюджетного періоду та втрати можливостей виконання запланованих проектів.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Потенціал бюджетування для покращення фінансової спроможності громади. Планування, проміжний моніторинг, поетапна оцінка виконання показників бюджету, врахування досвіду інших громад сприяє підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів. Групування інформації за блоками «фінансова спроможність бюджету», «операційні витрати (навантаженість бюджету)», «довгостроковий розвиток» дає можливість оцінити поточну фінансово-економічну діяльність.

Фінансова спроможність бюджету визначена за показниками «Доходи і видатки загального фонду на 1 людину», які характеризують фінансовий потенціал громади і спроможність самозабезпечення за рахунок ресурсів, що генеруються на території громади, з врахуванням «рівня дотаційності бюджету», як характеристики залежності громади від фінансової допомоги з держбюджету. Порівняння окремих показників виконання бюджету Кам'янопотоківської громади з середніми показниками аналогічних за чисельністю населення громад та Україною в цілому свідчить про недостатній рівень самостійності бюджету та фінансової спроможності громади, високу частку дотацій і потребу у зовнішній підтримці. Сформовані власні доходи та розрахункові показники видатків на 1 людину значно нижчі за середньоукраїнські показники і показники інших громад.

Структура виконання бюджету Кам'янопотоківської територіальної громади

Показники		Кам'янопотоківська громада	Середнє по громадам, аналогічним за чисельністю населення	Україна
Фінансова спроможність бюджету	Доходи загального фонду без трансфертів на 1 людину (грн)	1314,79	1910,04	5378,5
	Видатки загального фонду на 1 людину (грн)	3283,01	4325,86	6107,4
	Рівень дотаційності бюджету (%)	39,31	29,22	*
Операційні витрати (навантаженість бюджету)	Видатки на утримання апарату управління в розрахунку на 1 людину (грн)	719,65	683,38	643,1
	Співвідношення видатків на утримання апарату управління з фінансовими ресурсами	54,74	40,28	12,0
	Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду (%)	78,84	81,93	52,6
Довгостроковий розвиток	Питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (%)	1,45	1,79	13,7
	Капітальні видатки на 1 людину (грн)	48,27	83,62	1012,77

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Витрати бюджету на обслуговування операційної діяльності характеризують видатки бюджету на утримання управлінського персоналу та працівників бюджетної сфери. Високовартісне утримання апарату управління у Кам'янопотоківській громаді може бути наслідком як великого штату працівників (у співвідношенні до кількості людей в громаді), так і значних витрат на забезпечення їх роботи (утримання будівлі, комунальні послуги, закупівля предметів та інвентарю тощо).

Витрати на довгостроковий розвиток відображають спроможність громади закладати основи сталого соціально-економічного розвитку, забезпечувати можливості для реалізації проектів інфраструктурного розвитку, створення матеріальних активів, інвестування у довгострокові проекти та програми. Через обмеженість фінансових ресурсів капітальні видатки в громаді здійснюються у дуже малих обсягах, що в майбутньому стане обмежуючим чинником для соціально-економічних змін, покращення інфраструктури, підвищення якості життя населення громади.

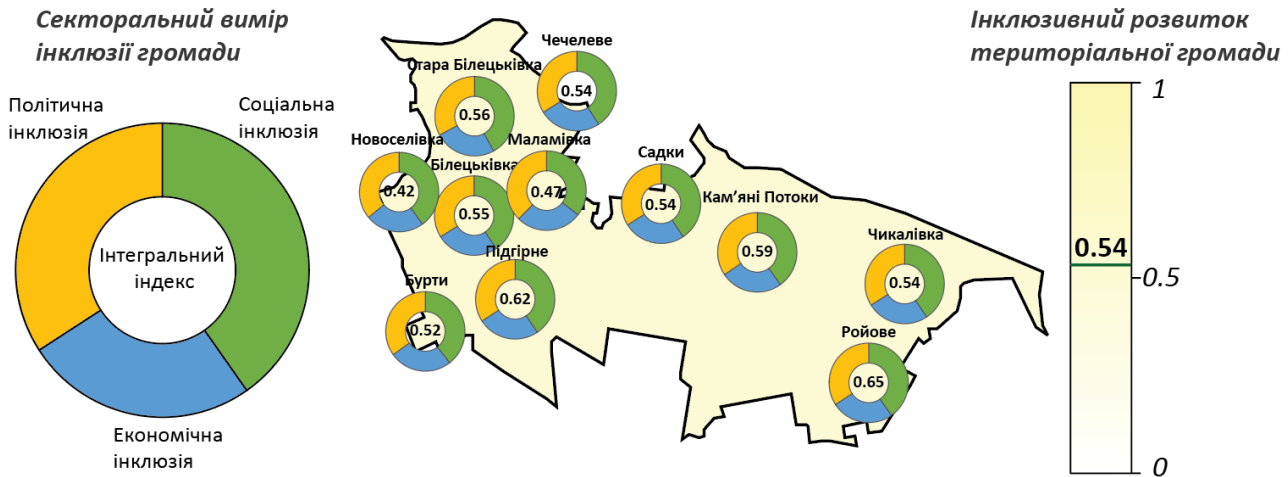
Залученість сільських спільнот до розвитку громади

Кількісне оцінювання залученості сільських спільнот до економічного, соціального та громадсько-політичного розвитку громади (інклюзивність) проведено на основі матеріалів анкет, які заповнювались у громадах по кожному населеному пункту. Соціальний блок анкети містить 15, економічний – 21, громадсько-політичний – 12 показників. Показники трансформовані у коефіцієнти зі значенням від 0 до 1 для їх співмірності і подальших оціночних дій. Нормативом для трансформації послужило число, близьке до найвищого значення відповідного показника серед усіх поселень громади. Після обробки усіх даних визначено індекси залученості жителів (спільнот) кожного поселення територіальної громади до розвитку її економічної, соціальної та громадсько-політичної сфер, а також інтегральний індекс інклюзивності спільнот.

У Кам'янопотоківській ТГ з 11 населеними пунктами інтегральний індекс інклюзивності місцевих спільнот становить 0,54, у тому числі у соціальній сфері — 0,66, в економічній сфері — 0,42, у громадсько-політичній сфері — 0,56. В поселенських спільнотах громади інтегральний індекс інклюзивності коливається в межах від 0,42 (с. Новоселівка) до 0,65 (с. Ройове).

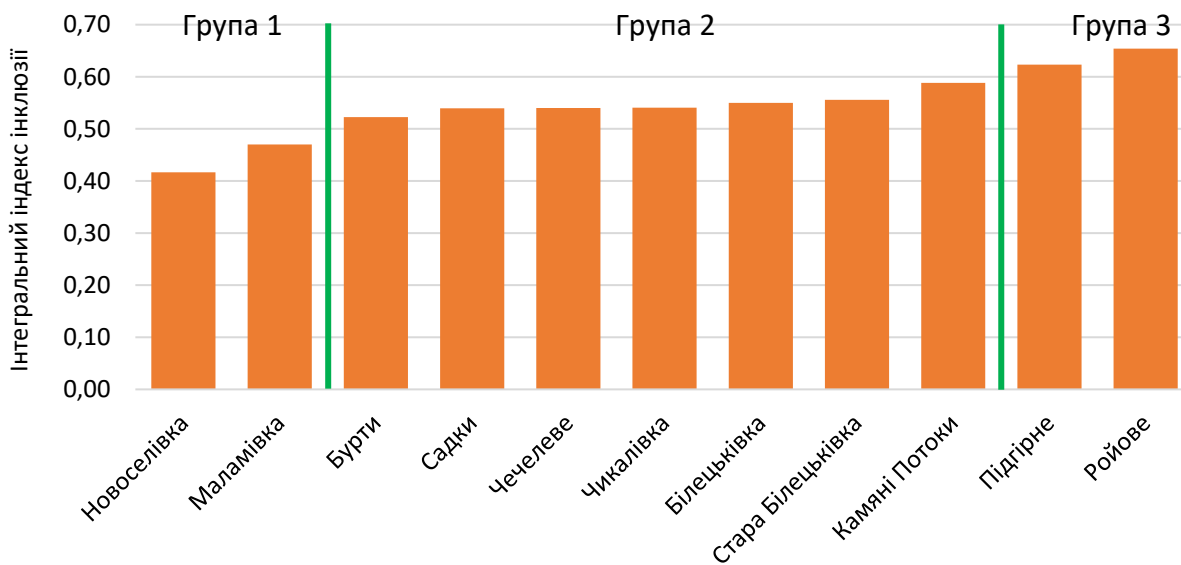
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Рівень інклюзивності Кам'янопотоківської територіальної громади і її поселенських спільнот

Поселенські спільноти громади з подібними значеннями інтегральних індексів інклюзивності поділяються на 3 групи: I група з індексами до 0,52; II група – від 0,52 до 0,62; III група – 0,62 і більше.

Розподіл поселенських спільнот Кам'янопотоківської ТГ за інтегральним індексом інклюзивності

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Відмінності у значеннях інтегральних індексів інклюзивності поселенських спільнот, які увійшли до виділених груп, зумовлені різними рівнями їх залученості до окремих сфер діяльності громади, що відображається в часткових індексах інклюзивності – соціальної, економічної, громадсько-політичної. У кожній спільноті ці показники поєднуються по-різному.

До **першої** групи з інтегральним індексом інклюзивності до 0,52 входять місцеві спільноти сіл Новоселівка і Маламівка. Рівень *економічної* інклюзії сільських спільнот у цій групі становить 0,3 у с. Новоселівка і 0,38 у с. Маламівка, *соціальної* – 0,5 в обох селах, *громадсько-політичної* – 0,45 і 0,53 відповідно. До **другої** групи з інтегральним індексом інклюзивності 0,52-0,62 входять місцеві спільноти сіл Бурти, Садки, Чечелеве, Чикалівка, Білецьківка, Стара Білецьківка та Кам'яні Потоки. Рівень їх економічної інклюзії тут поміщається в межах 0,41-0,45, соціальної – 0,62-0,71, громадсько-політичної - 0,55-0,61. Найбільші інтегральні значення індексу інклюзивного розвитку мають місцеві спільноти **третьої** групи: сіл Підгірне (0,62) і Ройове (0,65). У цій групі індекси економічної інклюзії становлять 0,47-0,5, соціальної – 0,76-0,79, громадсько-політичної – 0,64-0,67.

Низький індекс економічної інклюзії більшості поселенських спільнот громади відображає основну проблему сучасного українського села: недостатнє використання його виробничого потенціалу в інтересах місцевих жителів. Дещо вищі його значення в окремих селах зумовлені більшою кількістю суб'єктів господарювання, зайнятістю більшої частини в несільськогосподарських галузях, доходами домогосподарств від трудової міграції. Високий рівень соціальної інклюзії пов'язаний з газифікацією практично усіх поселень природним газом, оснащенням більшості домогосподарств водопроводом та каналізацією, що дозволяє істотно підвищувати якість житлових умов; доступом населення до освітніх і медичних послуг, доступністю інтернету і т.д.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

Результати проведеного аналізу розвитку Кам'янопотоківської громади дозволяють визначити її сильні і слабкі сторони, загрози та можливості:

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Готовність керівництва громади до впровадження змін; • Налагоджена система управління та сформована мережа для надання послуг населенню на місцевому рівні; • Досить рівномірне розселення по території громади; • Міграційний приріст населення; • Вікова структура населення; • Вигідне розташування громади відносно транспортних коридорів загальнонаціонального та регіонального значення; • Велика кількість громадських організацій на території громади; • Значні площі родючих ґрунтів (чорноземів) на території громади; • Наявність цінних природних територій та комплексів, високий рівень біорізноманіття та значні обсяги екосистемних послуг, що формуються на території громади. 	<ul style="list-style-type: none"> • Мала кількість підприємств-роботодавців; • Невисокий рівень підприємницької активності місцевих жителів; • Наявність підприємств, які здійснюють свою виробничо-господарську діяльність в старостинському окрузі, але не зареєстровані на його території; • Не розвинута кооперація малих агровиробників та ОСГ; • Активна трудова міграція; • Високий рівень безробіття; • Наявність населених пунктів із незадовільною часовою транспортною доступністю до центру громади; • Високий рівень загальносистемної вразливості до негативних наслідків кліматичних змін; • Наявність багатьох чинників негативного господарського впливу на довкілля; • Наявність площ малопродуктивних угідь, що потребують консервації; • Обмеженість фінансових ресурсів для реалізації ідей та проектів; • Недостатність власної бази оподаткування для наповнення бюджету.
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Створення заготівельних та переробно-збутових кооперативів; • Легалізація «тіньової» зайнятості; • Будівництво підприємств для переробки с/г продукції; • Залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій; • Сприятливі можливості для розвитку тваринництва у господарствах населення (наявність земель для сінокошення та випасання худоби біля всіх населених пунктів); • Створення цільового фонду розвитку громади, як додаткового джерела наповнення 	<ul style="list-style-type: none"> • Продовження або замороження військового конфлікту на сході України; • Низький рівень народжуваності зі значно вищим рівнем смертності; • Залежність місцевої економіки від аграрного сектору; • Наявність крупних агропідприємств з іноземною реєстрацією бенефіціарів; • Зростання цін на енергоносії; • Відтік молодих спеціалістів через недостатню якість і кількість робочих місць;

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

бюджету.

- Збільшення податкового та іншого роду навантажень на підприємців та потенційних інвесторів;
- Загрози, пов'язані з несприятливими чинниками кліматичних змін, особливо в літньо-осінній період;
- Загрози, пов'язані з дуже високим рівнем антропогенного навантаження на довкілля;
- Високий рівень дотаційності бюджету громади.

